

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 21.10.2009
KOM(2009) 551 lõplik

2009/0164 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

miinimumnõuete kohta, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et saada rahvusvahelise kaitse saaja staatus, ja antava kaitse sisu kohta

(uuestisõnastamine)

{SEK (2009) 1373}

{SEK (2009) 1374}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

1.1. Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesolev ettepanek tehakse nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/83/EÜ (miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta)¹ (edaspidi „miinimumnõuete direktiiv” või „direktiiv”) uuestisõnastamiseks.

Haagi programmis kutsuti komisjoni üles viima lõpule esimese etapi õigusaktide hindamine ning esitama nõukogule ja Euroopa Parlamendile teise etapi õigusaktid eesmärgiga need enne 2010. aasta lõppu vastu võtta. Varjupaigapoliitika kavas² tegi komisjon ettepaneku viia lõpule Euroopa ühise varjupaigasüsteemi teine etapp, karmistades kaitsenõudeid ja tagades nende järjekindla kohaldamise kogu ELis. 16. oktoobril 2008. aastal vastu võetud Euroopa sisserände- ja varjupaigapaktiga (edaspidi „pakt”) anti kõnealusele eesmärgile ka tulevikuks poliitilist toetust ja uut hoogu, kutsudes üles võtma meetmeid Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomise lõpuleviimiseks, et pakkuda paremat kaitset.

Praegu on komisjonil palju teavet direktiivi rakendamise kohta, sealhulgas ulatuslik teave direktiivis kasutatud terminitega seotud puuduste ja direktiivi praktikas kohaldamise kohta.

- 2007. aasta juunis esitas komisjon **roheline raamatu**,³ mille eesmärk oli pakkuda lahendusi Euroopa ühise varjupaigasüsteemi teise etapi jaoks. Avaliku arutelu raames sai komisjon **89 vastust asjaomastelt huvirühmadelt**, kaasa arvatud paljudelt liikmesriikidelt ja valitsusvälistelt organisatsioonidelt⁴, kes pakkusid palju ideid direktiivi muutmiseks.
- Komisjon on kogunud teavet direktiivi ülevõtmise ja rakendamise kohta **korrapärase järelevalve** käigus ning samuti arvestanud mitmete ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ja erinevate valitsusväliste organisatsioonide koostatud **uurimustega**,⁵ milles antakse

¹ ELT L 304, 30.9.2004, lk 12.

² „Varjupaigapoliitika kava – ühtne lähenemisviis kaitse andmisele Euroopa Liidus” (KOM(2008) 360).

³ KOM (2007) 301

⁴ Kättesaadav:

⁵ http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/immigration/integration/doc/2007/handbook_2007_en.pdf

ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet, „Varjupaik Euroopa Liidus. Aruanne miinimumnõuete direktiivi rakendamise kohta” („Asylum in the European Union, A study on the implementation of the Qualification Directive”), november 2007; ELENA/ECRE, „ELi miinimumnõuete direktiivi mõju rahvusvahelisele kaitsele” („The impact of the EU Qualification Directive on International protection”), oktoober 2008; France Terre d'Asile, „Varjupaigaküsimused. Täiendav kaitse Euroopas: õigused” („Asile La protection subsidiaire en Europe: Un mosaïque de droits”), Les cahiers du social nr 18, september 2008; Madalmaade Põgenike Nõukogu / Euroopa Põgenike ja Pagulaste Nõukogu, „Koostöövõrkude loomine miinimumnõuete direktiivi ülevõtmisel” („Networking on the Transposition of the Qualification Directive”), detsember 2008, Nijmegeni Ülikool, „Miinimumnõuete direktiiv: kesksed küsimused, probleemid ja rakendamine valitud liikmesriikides” („The Qualification Directive: Central themes, Problem issues, and Implementation in selected MS”), Karin Zwaan (toim.), 2007.

hinnang direktiivi rakendamisele, ning komisjoni ülesandel akadeemilise võrgustiku Odysseus koostatud aruandega⁶.

- Andmeid koguti ka **põhjaliku küsimustiku** abil, mille komisjon saatis kõikidele liikmesriikidele ja kodanikuühiskonna esindajatele.
- Lisaks sellele **tehti** käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhinnangu koostamiseks **komisjoni ülesandel välisuurimus**, milles analüüsiti olemasolevaid tõendeid ning arutelude tulemusi ja vastuseid küsimustikule⁷.
- Komisjon korraldas ka **mitu ekspertide kohtumist**, et arutada direktiivi muudatusi: 26. juunil 2008 toimus **kohtumine kohtunike, teadlaste, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti esindajate ja liikmesriikide ekspertide osalusel; kaks kohtumist liikmesriikidega** (19. novembril 2008 ekspertide kohtumine ja 12. detsembril 2008 kohtumine sisserände- ja varjupaigakomitee raames) ning 8. jaanuaril ja 23. veebruaril 2009 toimus **kaks kohtumist valitsusväliste organisatsioonide esindajatega**.

Saadud andmete põhjal tegi komisjon kindlaks, et põhiprobleem on vastuvõetud miinimumnõuete ebaselgus ja mitmetimõistetavus, mis tähendab, et:

- nõuded on ebapiisavad, et vastata täielikult inimõiguste ja pagulasõiguse valdkonnas kehtivatele edasiarenevatele õigusnormidele,
- nõudeid ei ole piisavalt ühtlustatud ning
- nõuetel on negatiivne mõju otsuste tegemise kvaliteedile ja tulemuslikkusele.

Samale järeldusele jõuti ka seoses nõukogu direktiiviga 2005/85/EÜ (pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta liikmesriikides) (edaspidi „varjupaigamenetluse direktiiv”)⁸.

Käesolev ettepanek on võetud vastu koos varjupaigamenetluse direktiivi uuestisõnastamisega, et tagada praegusest õiguslikust alusest lähtuv ühtlasem kohaldamine ning paremad sisulised ja menetluslikud kaitsenõuded, liikudes ühise varjupaigamenetluse ja ühtse kaitseseisundi kehtestamise poole, nagu sätestatud Haagi programmis. Kavas on järgmised muudatused:

- a) **lihtsustada otsuste tegemise korda ja saavutada esimeses astmes usaldusväärsemad otsused, et vältida kuritarvitusi;**
- b) **lihtsustada õiguste andmise korda, suurendades nii varjupaigamenetluse tõhusust, ning**
- c) **tagada kooskõla Euroopa Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikaga.**

⁶ Kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/asylum/studies/wai/doc_asylum_studies_en.htm

⁷ GHK, Mõju hindamise uuringud: Kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute kvalifitseerumist ja staatust rahvusvahelist kaitset vajavate isikutena ning antava kaitse sisu käsitlevate meetmete edasiarendamine (põhineb nõukogu direktiivil 2004/83/EÜ) ning Liikmesriikides pagulasseisundi andmise ja äravõtmise menetlusi käsitlevate meetmete edasiarendamine (põhineb nõukogu direktiivil 2005/85/EÜ), Mitmekordne teenuste raamleping JLS/2006/A1/004.

⁸ ELT L 326, 13.12.2005, lk 13.

Täpsemalt:

a) Mitmete direktiivi sätete ebaselguse ja mitmetimõistetavuse tõttu on otsustajatel keeruline teha kiiresti usaldusväärseid otsuseid, sest mõistete erineva määratlemise tulemusena vaidlustatakse otsuseid tihti, esitatakse korduvaid taotlusi ning negatiivsete otsuste vaidlustamine on sageli edukas. Vähendades **õigusmõistete selgitamise ja seega nende kohaldamise lihtsustamise kaudu** ebakindlust ja haldusvigu, antakse ettepanekuga ametiasutustele paremad võimalused tegeleda juhtumitega, mis on seotud põhjendamatute ja süsteemi nõrkust ära kasutavate taotlustega, ning menetleda taotlusi kiiremini, tehes usaldusväärseid otsuseid, mis harva apellatsioonile korras tühistatakse, et vältida pikki kohtuvaidlusi. Selle tulemusena tagatakse tegelikku kaitset vajavatele isikutele kiirem juurdepääs direktiivis sätestatud õigustele ning toetatakse samal ajal liikmesriikide jõupingutusi saata ruttu oma territooriumilt välja isikud, kellele varjupaika ei antud, parandades nii kogu varjupaigamenetluse usaldusväärsust.

b) Ettepaneku eesmärk on **lihtsustada menetlusi ning vähendada halduskulusid ja -koormust, mis on seotud kahe kaitseisundi säilitamisega**. Kaitse saajate kahele kategooriale antud õiguste ühtlustamise tulemusena ei pea ametiasutused enam kohaldama elamislubade ja reisidokumentide väljastamisel ning tööturule, sotsiaal- ja tervishoiuteenustele, pereliikmetele antavatele hüvedele ja integratsiooniprogrammidele juurdepääsu tagamisel erinevaid tingimusi ja menetlusi. Asjaomased haldusmenetlused ühtlustatakse ja vähendatakse nii erinevate infrastruktuuride loomise ja hooldamise kulusid.

c) Kuna pagulaste õiguste ja inimõigustega seotud kohustuste puhul tuleb lähtuda pädevate siseriiklike ja rahvusvaheliste asutuste ning kohtute pidevalt arenevast siduvast tõlgendusest, tuleb ettepanekuga tagada **ELi õigustiku nõuete täielik kooskõla pärast direktiivi vastuvõtmist** Euroopa Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktika kaudu **väljatöötatud nõuetega**.

Kavandatud meetmega kaasnevate finantskohustuste ja halduskoormuse vähendamiseks kasutatakse liikmesriikides, kelle varjupaigasüsteemi ohustab nende geograafilise asukoha või demograafilise olukorra tõttu eriomane ja ebaproportsionaalselt suur koormus, Euroopa Pagulasfondi vahendeid, et anda kõnealustele liikmesriikidele vajalikku toetust ja tagada koormuse ühtlasem jaotumine liikmesriikide vahel. Lisaks sellele kooskõlastab ja toetab Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet ühismeetmeid, et aidata liikmesriike, kelle koormus on eriti suur, ning samuti aitab amet liikmesriikidel heade tavade ja kõrgetasemeliste eksperdiarvamuste vahetamise teel välja selgitada kõige kulutõhusamad võimalused kavandatavate meetmete rakendamiseks.

1.2. Üldine taust

Euroopa ühise varjupaigasüsteemi esimeses etapis oli Tampere toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel püstitatud eesmärk ühtlustada liikmesriikide õigusraamistikud ühiste miinimumnõuete abil. Miinimumnõuete direktiiv võeti seega vastu, et kehtestada ühised kriteeriumid rahvusvahelist kaitset vajavate isikute kindlaksmääramiseks ja tagada, et kõnealustele isikutele on kõikides liikmesriikides kättesaadavad vähemalt minimaalsed hüved.

Ettepaneku eesmärk on kõrvaldada varjupaigalaaste õigusaktide esimeses etapis väljaselgitatud puudused ning tagada rangemad ja ühtlasemad kaitsenõuded, liikudes seega ühise varjupaigamenetluse ja ühtse kaitseisundi kehtestamise suunas, nagu on sätestatud Tampere kohtumise järeldustes ja korratud Haagi programmis. Üksikasjalik analüüs

käesoleva direktiivi puhul väljaselgitatud probleemide ning direktiivi vastuvõtmiseks tehtud ettevalmistuste kohta, poliitikavalikute kindlaksmääramine ja hindamine ning eelistatud poliitikavaliku kindlaksmääramine ja hindamine on esitatud käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhinnangus.

1.3. Kooskõla Euroopa Liidu muude põhimõtete ja eesmärkidega

Ettepanek on Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomisega seoses täielikult kooskõlas 1999. aastal Tampere toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumise järelduste ja 2004. aasta Haagi programmiga.

2. KONSULTEERIMINE HUVITATUD ISIKUTEGA

Ettepanekute põhjal, mis esitati vastusena 2007. aasta juunis avaldatud rohelisele raamatule ja eespool nimetatud uuringutele, milles hinnatakse direktiivi rakendamist, sai komisjon väärtuslikku teavet muudatusettepanekus käsitlemist vajavate küsimuste kohta. Nagu eespool üksikasjalikult kirjeldatud, korraldas komisjon hulga arutelusid, et mitteametlikult arutada põhilisi kavandatavaid muudatusi liikmesriikide, valitsusväliste organisatsioonide, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti esindajate, pagulasõiguse valdkonnas tegutsevate kohtunike ja teadlastega.

Aruteludes osalenud avaldasid toetust kaitse andmise põhjuste ja kaitse sisu edasisele ühtlustamisele. Liikmesriigid olid lahkavamusel kahes küsimuses: pereliikme määratluse laiendamises ja „teatava sotsiaalse rühma” määratluse muutmises. Liikmesriigid olid üksmeelsel seisukohal selles, et alles peavad jääma nii pagulasseisund kui ka täiendava kaitse seisund, kuid ühtlustada tuleb nendega kaasnevaid õigusi. Vastupidiselt liikmesriikidele pooldavad ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet ja tsiviilühiskonna esindajad ühe ühtse kaitse seisundi kehtestamist. Lisaks sellele toonitasid huvirühmad vajadust täpsustada artikli 15 punkti c.

Komisjon teeb ettepaneku kohaldada pragmaatilist lähenemisviisi, mis hõlmab pereliikme määratluse laiendamist määral, mis on vajalik, et tagada kooskõla Dublini määruse⁹ ja vastuvõtutingimuste direktiivi¹⁰ muutmise ettepanekutega. „Teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumise” määratluse puhul keskendutakse täpsemate suuniste andmisele sooliste aspektide arvestamise kohta. Muudatuste eesmärk on kõrvaldada kõik objektiivselt põhjendamatud erinevused nimetatud kahe kategooriasse kuuluvate isikute kohtlemisel, liikudes seega kaitse ühtlustamise suunas, kuid säilitades kaks erinevat kaitse seisundit.

Artikli 15 punktis c osutatud „suure ja isikliku ohu” olemasolu nõuet tõlgendas Euroopa Kohus oma 17. veebruari 2009. aasta otsuses kohtuasjas C-465/07¹¹. Kohus määras kindlaks tingimused, mille korral kõnealust ohtu võib erandjuhul pidada reaalseks taotleja puhul, keda

⁹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (KOM(2008) 820 (lõplik/2)).

¹⁰ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega sätestatakse varjupaigataotlejate vastuvõtu miinimumnõuded (KOM(2008) 815 (lõplik/2)).

¹¹ Kohtult taotleti eelotsust selle kohta, kas täiendava kaitse taotleja elule või isikupuutumatusel suure ja individuaalse ohu puhul kehtib tingimus, et taotleja peab esitama tõendeid, et oht ähvardab teda tema olukorra tõttu, ning kui nimetatud tingimus ei kehti, esitada kriteeriumid, mille alusel kõnealust ohtu võib pidada reaalseks.

oht ähvardab tema isikliku olukorra tõttu, ning andis juhised selle kohta, mil määral relvastatud konfliktiga kaasnevat valimatut vägivalda võib kasutada kriteeriumina suure ja individuaalse ohu olemasolu kindlaksmääramiseks. Selleks uuris kohus mitmete direktiivi sätete loogikat, ülesehitust ja sõnastust ning järeldas, et kõik need sätted ühtselt toetavad kõnealust tõlgendust ja kinnitavad selle õigsust. Lisaks sellele järeldas kohus, et kõnealune tõlgendus on täielikult kooskõlas Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga, sealhulgas Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikaga, mis on seotud artikliga 3. Pidades silmas kõnealuses kohtuotsuses antud tõlgendamissuuniseid ja asjaolu, et asjaomased sätted leiti olevat kooskõlas Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga, ei peeta vajalikuks muuta artikli 15 punkti c.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

3.1. Kavandatud meetmete kokkuvõte

Käesoleva ettepaneku peamine eesmärk on tagada järgmine:

- kooskõlas rahvusvaheliste nõuetega **rangemad kaitsenõuded** nii kaitse põhjuste kui ka sisu puhul ja eelkõige selleks, et tagada 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsiooni (mida on täiendatud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga (edaspidi „Genfi konventsioon”)) täielik kohaldamine ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „ELi harta”) täielik austamine ning
- **kaitsenõuete edasine ühtlustamine**, et vähendada edasiliikumist, mille põhjuseks on siseriiklike õigusraamistike ja otsuste tegemise korra ning antavate õiguste erinevus liikmesriikides.

Selleks käsitletakse ettepanekus mitmeid allpool osutatud teemasid. Muudatuste üksikasjalik selgitus on esitatud käesoleva ettepaneku lisas.

1. Kaitse pakkujad

Selguse puudumine kõnealuses küsimuse võimaldab suuri erinevusi ja kaugeleulatuvaid tõlgendusi, mis ei pruugi vastata Genfi konventsioonis piisava kaitse kohta sätestatud nõuetele. Näiteks käsitlevad mõned liikmesriikide ametiasutused praegust määratlust tõlgendades ka sugukondi ja hõime võimalike kaitse pakkujatena ja seda hoolimata asjaolust, et sugukondi ja hõime ei saa kaitse pakkumisel võrdsustada riikidega. Samuti on ametiasutused naiste puhul, keda ähvardab suguelundite moonutamine või aumõrv, käsitlenud kaitse pakkujatena ka valitsusväliseid organisatsioone ja seda hoolimata asjaolust, et kõnealused organisatsioonid saavad tagakiusamise ohvritele pakkuda ainult ajutist kaitset või mõnikord ainult varjupaika. Et vältida puudulikku kaitset, tagada täielik kooskõla Genfi konventsiooniga, suurendada otsuste tegemise tõhusust ja parandada nende kvaliteeti ning tagada tõlgenduslik järjepidevus ja kooskõla direktiivi muude sätetega, selgitatakse ettepanekus kaitse olemuse hindamise kriteeriume.

Kui direktiivi esitatakse soovituslik nimekiri, kasutatakse selles termineid „kaasa arvatud ” või „muu hulgas”. Seepärast viitab kõnealuste terminite puudumine artiklis 7 nimekirja täielikkusele. Suurema selguse huvides on siiski kasulik täpsustada, et kaitse pakkujate nimekiri on täielik.

Samuti on vaja täpsustada, et kaitse peaks olema tõhus ja püsiv ning kaitset pakkuvad mitteriiklikud osalised peaksid väljendama tahet tagada õigusriigi põhimõtete järgimine ja suutma seda ka teha. Asjaolu, et mainitakse tahet kaitsta, peegeldab direktiivi artikli 7 lõikes 2 juba sätestatud nõuet, mille kohaselt *kaitse peab olema taotlejale kättesaadav*. Ainuüksi asjaolu, et keegi suudab kaitset pakkuda, ei ole piisav. Peab väljendama tahet konkreetset üksikisikut kaitsta. Samuti ainuüksi *tahe kaitsta ei ole piisav, kui puudub suutlikkus kaitsta*. Isegi kui võimalik kaitse pakkuja *põhimõtteliselt* omab tahet ja suudab kaitsta, kuid *tegelikkuses kaitset pakkuda ei suuda* või suudab seda teha *ainult teatava ajavahemiku jooksul või ajutiselt*, siis mõiste teda ei hõlma. Viitega õigusriigi põhimõtete järgimise tagamisele rõhutatakse artikli 7 lõikes 2 sätestatud *tõhusa õigussüsteemi rakendamise* tingimust.

Tingimus, et kaitse peab olema tõhus ja püsiv, kinnitab ka kooskõla direktiivi artikli 11 lõikega 2, millega nähakse ette, et kaitse lõppemiseks on määrav, et olukorra muutumine päritoluriigis on *olulise ja püsiva iseloomuga*.

2. Riigisisene kaitse

Rahvusvahelise kaitse eesmärk ja sisu ei piirdu *tagasi- ja väljasaatmise lubamatusega*. Seega tuleb täpsustada, et rahvusvahelise kaitse andmisest võib keelduda ainult siis, kui *kaitset* on võimalik saada vähemalt mõnes päritoluriigi osas. Samuti tuleb tagada rahvusvahelise kaitse määratluse kokkusobivus Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikliga 3, nagu seda on tõlgendatud hiljutises Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuses¹². Lisaks sellele, et praegune määratlus ei hõlma kõnealusest otsusest tulenevaid olulisi nõudeid, on see ka täielikus vastuolus nimetatud kohtu kindlaksmääratud tingimustega. Seega ettepanek:

- sisaldab sõna-sõnalt eespool osutatud kohtuotsusega ette nähtud tingimusi rahvusvahelise kaitse määratluse kohaldamiseks: taotleja peab tohtima kõnealuses alternatiivses asukohas reisida, omama sellele juurdepääsu ja tohtima seal elama asuda.
- kaotab eespool esitatud nõuetega kokkusobimatuse tõttu võimaluse kohaldada tehnilistest takistustest hoolimata nn riigisisest põgenemisvõimalust;
- sisaldab viidet ametiasutuste kohustusele koguda kooskõlas varjupaigamenetluse direktiivi artikli 8 lõikega 1 täpset ja ajakohast teavet üldise olukorra kohta asjaomases riigis.

3. Põhjusliku seose nõue

Paljudel juhtudel, kui tagakiusajateks on mitteriiklikud osalised, nagu relvastatud rühmitus, sugukond, kuritegelik võrgustik, kohalik kogukond või perekond, ei ole tagakiusamise põhjuseks Genfi konventsioonis mainitud põhjused, vaid näiteks kuritegelikud kavatsused või isiklik kättemaks. Sellistel juhtudel ei ole riik sageli suuteline pakkuma asjaomasele isikule kaitset või ei soovi seda teha *Genfi konventsioonis mainitud põhjustel* (nt usk, sooline või rahvuslik kuuluvus jne). Et vältida puudulikku kaitset, sätestatakse ettepanekus sõnaselgelt, et tagakiusamisakti ja selle põhjuste vahelise seose nõue on täidetud ka siis, kui on olemas seos tagakiusamisakti ja selle vastu kaitse puudumise vahel.

4. Teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumine

¹² 11. jaanuari 2007. aasta kohtuotsus, Salah Sheekh vs. Madalmaad, punkt 141.

Sugu ei ole tavaliselt piisav kriteerium teatava sotsiaalse rühma määratlemiseks. Tavaliselt kasutatakse seda koos muude kriteeriumidega, nagu klassikuuluvus, perekonnaseis, rahvuslik või sugukondlik kuuluvus. Mõnes ühiskonnas võivad naised siiski moodustada teatava sotsiaalse rühma, nagu seda tõestab diskrimineerimine põhiõiguste rikkumise teel. Artikli 10 lõike 1 punkti d viimase fraasi ebaselge sõnastusega luuakse võimalus puudulikuks kaitseks ja väga erinevateks tõlgendusteks. Selleks et anda selged ja kasulikud suunised ja tagada järjepidevus, täpsustatakse muudatuses, et sugu tuleks võtta teatava sotsiaalse rühma määratlemisel nõuetekohaselt arvesse.

5. Pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi lõppemine

Miinimumnõuete direktiivist on välja jäetud viited eranditele Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise C lõigete 5 ja 6 sätetest *asjaolude mitteesinemise* kohta. Nendes erandites on sätestatud, et kaitse pakkumist tuleb jätkata, kui on olemas „kaalukad põhjused, mis tulenevad varasemast tagakiusamisest”, ning neid tõlgendatakse üldise humanitaarse põhimõtte väljendusena. Käesolevas ettepanekus esitatakse kõnealused erandid nii pagulasseisundi kui ka täiendava kaitse seisundi korral.

6. Erinevused kahe kaitseseisundi sisus

Menetlusi märkimisväärselt lihtsustava ja ühtlustava ning halduskulusid vähendava muudatuse eesmärk on ühtlustada kaitse saajate kahele kategooriale antavaid õigusi. Kui võeti kasutusele täiendava kaitse seisund, eeldati, et see on ajutine. Direktiivis lubatakse seepärast liikmesriikidel anda kõnealuse kaitse saajatele teatavates valdkondades vähem õigusi. Praktiline kogemus aga näitab, et see algne oletus ei olnud õige. Seega tuleb kõrvaldada kõik täiendava kaitse saajate õiguste piirangud, mida ei saa enam pidada vajalikuks ja objektiivselt õigustatuks. Õigused on vaja ühtlustada, et tagada mittediskrimineerimise põhimõtte täielik austamine, nagu seda on tõlgendatud hiljutises Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikas¹³ ja ÜRO lapse õiguste konventsioonis. See on koosõlas ka Haagi programmis esitatud üleskutsega kehtestada ühtne kaitseseisund.

7. Kaitse sisu

Selleks et tagada, et kaitse saajad saaksid tegelikult kasutada neile ametlikult antud õigusi, on vaja lahendada integratsiooniprobleemid, millega nad kokku puutuvad.

a) Kutsekvalifikatsioonide tunnustamine Selleks et kõrvaldada praktilised raskused, mis tulenevad kaitse saajate suutmatusest esitada vajalikke dokumente ja nende piiratud rahalistest vahenditest, julgustatakse ettepanekus liikmesriike kehtestama asjakohane alternatiivne kord ja vajaduse korral vabastama kaitse saajad kaasnevatest kuludest või andma neile rahalist toetust.

b) Juurdepääs kutsekoolitusele ja tööturule Sageli ei saa kaitse saajad aastaid töötada või nad ei tunne tööturu nõudeid ja töölevõtmise korda. Ettepanekus kohustatakse liikmesriike pakkuma neile juurdepääsu koolitusele, et parandada oma oskusi, ja tööhõiveameti pakutavatele nõustamisteenustele.

c) Juurdepääs integratsioonivahenditele Kaitse saajatel oleksid palju paremad integratsioonivõimalused, kui integratsioonivahendite puhul arvestataks piisavalt kaitse

¹³ 15. veebruari 2006. aasta otsused kohtuasjades Niedzwiecki vs. Saksamaa ja Okpiz vs. Saksamaa.

saajate erinevat hariduskäiku ja töökogemust või nende olukorra muid erisusi. Ettepanekus nõutakse, et liikmesriigid võtaksid oma integratsioonipoliitika raames asjakohaseid meetmeid kõnealuste erivajaduste arvestamiseks.

d) Juurdepääs majutusvõimalustele Mitmed kaitse saajad puutuvad eluasemeturul kokku otsese ja kaudse diskrimineerimisega. Kooskõlas lähenemisviisiga, mida toetatakse integratsiooni käsiraamatus,¹⁴ kutsutakse käesolevas ettepanekus liikmesriike üles töötama välja meetmeid, mille eesmärk on ära hoida diskrimineerimist ja luua võrdsed võimalused.

e) Õiguste piiramise võimalused fabritseeritud taotluste korral: Kõnealused võimalused ei soodusta integratsiooni ja tekitavad kahtlusi nende kokkusobivuses mittediskrimineerimise põhimõttega. Pealegi viitab nende piiratud kasutamine praktikas nende väikesele lisaväärtusele. Seepärast tehakse ettepanek kõnealused võimalused kaotada.

8. Pereliikmed

Pereliikme määratlust laiendatakse, et arvestada juhtumitega, kui kaitse saaja on alaealine, ja olukordadega, kui alaealine võib olla ülalpeetav, tagades, et otsustavaks kriteeriumiks on lapse huvid.

3.2. Õiguslik alus

Käesoleva ettepanekuga muudetakse direktiivi 2004/83/EÜ ja selles kasutatakse sama õiguslikku alust kui nimetatud direktiivis, nimelt EÜ asutamislepingu artikli 63 esimese lõigu punkti 1 alapunkti c, punkti 2 alapunkti a ja punkti 3 alapunkti a.

Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokolli artiklis 1 on sätestatud, et Iirimaa ja Ühendkuningriik võivad otsustada osaleda ühise varjupaigasüsteemi loomise meetmetes. Kooskõlas kõnealuse protokolli artikliga 3 olid Ühendkuningriik ja Iirimaa teatanud oma soovist osaleda kehtiva direktiivi vastuvõtmisel ja kohaldamisel. Nimetatud liikmesriikide seisukoht kehtiva direktiivi suhtes ei mõjuta siiski nende võimalikku osalemist muudetud direktiivi vastuvõtmisel ja kohaldamisel.

Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli artiklite 1 ja 2 kohaselt ei ole käesolev direktiiv Taani suhtes siduv ega kohaldata.

3.3. Subsidiaarsuse põhimõte

EÜ asutamislepingu IV jaotis viisa-, varjupaiga-, sisserände- ja muu isikute vaba liikumisega seotud poliitika kohta annab nimetatud küsimustes teatavad volitused Euroopa Ühendusele. Kõnealuseid volitusi tuleb kasutada kooskõlas EÜ asutamislepingu artikliga 5.

Varjupaigavaldkonna probleemide piiriülese olemuse tõttu on ELil head eeldused, et pakkuda lahendusi eelkõige kaitse saajaks tunnistamise ja kaitse saaja seisundi küsimuses. Kuigi kehtiva direktiivi vastuvõtmisega ühtlustati nõudeid olulisel määral, peab EL võtma lisameetmeid, et saavutada rangemad ja ühtlasemad kaitsenõuded ja liikuda ühtse

¹⁴ Teine trükk, kättesaadav aadressil
http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/immigration/integration/doc/2007/handbook_2007_en.pdf,
pp. 32-36

kaitseseisundi kehtestamise suunas. Eelkõige tuleb kindlasti teha jõupingutusi võrdsete võimaluste loomiseks, et tagada Dublini süsteemi õiglane ja tõhus toimimine. Nagu varjupaigapoliitika kavas rõhutati, tuleb kõnealuse süsteemi toimimisega seotud probleemide lahendamiseks tagada, et varjupaigataotlejatel, kelle suhtes seda süsteemi kohaldatakse, on võrdsed võimalused kaitse saamiseks.

Euroopa sisserände- ja varjupaigapaktis väljendas Euroopa Ülemkogu muret, et liikmesriigiti esineb endiselt märkimisväärsed erinevusi kaitse tagamises ja nimetatud kaitse vormides, ning kutsus üles võtma uusi meetmed Haagi programmiga ette nähtud Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomise lõpuleviimiseks ja seega parema kaitse pakkumiseks, nagu komisjon oma varjupaigapoliitika kavas ette nägi.

3.4. Proportsionaalsuse põhimõte

Asjakohases mõjuhindangus hinnati igat tuvastatud probleemide lahendamiseks pakutud võimalust, et saavutada ideaalne tasakaal praktilise väärtuse ja vajalike jõupingutuste vahel, ning järeldati, et ELi meetmete kasuks otsustamine ei lähe kõnealuste probleemide lahendamiseks vajalikust kaugemale.

3.5. Mõju põhiõigustele

Käesolevat ettepanekut analüüsiti põhjalikult, et tagada selle sätete täielik kooskõla i) põhiõigustega, mis tulenevad ühenduse õiguse üldpõhimõtetest, mis omakorda lähtuvad liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonist, nagu need on sätestatud ELi hartas, ning ii) kohustustega, mis tulenevad rahvusvahelistest õigusaktidest, eelkõige Genfi konventsioonist ja ÜRO lapse õiguste konventsioonist.

Ettepanekuga parandatakse *kaitse ja õiguse kättesaadavust*. Selgitades kaitse põhjuseid, vähendatakse kaitse puudujääke ja erinevusi kaitse saajaks tunnistamise menetlustes ning tulemuseks oleks otsuste tegemise kvaliteedi üldine paranemine. Samuti paraneks juurdepääs sotsiaalkaitsele, tööturule ja integratsioonivõimalustele määral, mis parandaks täiendava kaitse saajate ja üldisemalt ka rahvusvahelise kaitse saajate ning nende pereliikmete õigusi (ühtlustades kõnealuse kahe seisundiga kaasnevaid õigusi, suurendades kaitse saajatele antud õigusi, laiendades pereliikme määratluse ulatust ning kaotades õiguste vähendamise võimaluse fabritseeritud taotluse korral). Ühtlustades õigusi ja parandades kaitse kättesaadavust naistele (muudatused põhjusliku seose nõudes ja teatava sotsiaalse rühma määratluses) tugevdatakse mittediskrimineerimise põhimõtet. Mitmel muudatusel, mille eesmärk oli laiendada pereliikme määratlust ning suurendada kaitse saajatele ja nende pereliikmetele antavaid õigusi, on positiivne mõju ka *lapse õiguste suurendamisele*.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

miinimumnõuete kohta, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama ~~täitma~~, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku ⇒ rahvusvahelise kaitse saaja ⇐ staatus, ja antava kaitse sisu kohta

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 63 esimese lõigu punkti 1 alapunkti c, punkti 2 alapunkti a ja punkti 3 alapunkti a,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹⁵,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust¹⁶,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras¹⁷

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/83/EÜ (miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta)¹⁸ tuleb teha mitu sisulist muudatust. Selguse huvides tuleks kõnealune direktiiv uuesti sõnastada.

¹⁵ ELT C [...], [...], lk [...].

¹⁶ ELT C [...], [...], lk [...].

¹⁷ ELT C [...], [...], lk [...].

¹⁸ ELT L 304, 30.9.2004, lk 12.

↓2004/83/EÜ põhjendus 1

- (2) Ühine varjupaigapoliitika, sealhulgas Euroopa ühine varjupaigasüsteem, on osa Euroopa Liidu eesmärgist luua järk-järgult vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajanev ala, mis on avatud isikutele, kes neist sõltumatute asjaolude tõttu taotleavad õiguspäraselt kaitset ühenduses.

↓2004/83/EÜ põhjendus 2

- (3) Oma erakorralisel istungil Tampere 15. ja 16. oktoobril 1999 otsustas Euroopa Ülemkogu püüelda sellise Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomise poole, mis põhineb ~~pagulaste seisundit käsitleva~~ 18. juuli 1951. aasta Genfi ~~pagulasseisundi~~ konventsiooni ((edaspidi „Genfi konventsioon”), mida on täiendatud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga (edaspidi „protokoll”) täielikul kohaldamisel, kinnitades seega ~~millega kinnitatakse~~ tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse ~~mittetagasisaatmise~~ põhimõtet ja tagadestakse, et kedagi ei sunnita naasma riiki, kus teda ohustab tagakiusamine ~~tagakiusajate küüsi~~.

↓2004/83/EÜ põhjendus 3

- (4) Genfi konventsioon ja protokoll ~~moodustavad~~ ~~sätestavad~~ pagulaste kaitse ~~alase~~ rahvusvahelise õigusraamistikukorra nurgakivi.

↓2004/83/EÜ põhjendus 4

- (5) Tampere kohtumise järeldustes on sätestatud, et Euroopa ühine varjupaigasüsteem peaks lühikeses perspektiivis hõlmama pagulase~~kte~~ tunni~~st~~amise eeskirjade ja pagulasseisundi sisu lähendamist.

↓2004/83/EÜ põhjendus 5

- (6) Tampere kohtumise järeldustes nähakse ette ka see, et pagulasseisundit reguleerivaid eeskirju tuleks täiendada täiendava kaitse vorme käsitlevate meetmetega, pakkudes asjakohast ~~seisundit~~ ~~staatust~~ igale sellist kaitset vajavale isikule.

↓uus

- (7) Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomise esimene etapp on nüüd lõppenud. Euroopa Ülemkogu võttis oma 4. novembri 2004. aasta kohtumisel vastu Haagi programmi, milles seatakse vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal rakendatavad eesmärgid aastateks 2005–2010. Sellega seoses kutsuti Haagi programmis Euroopa Komisjoni üles lõpetama esimese etapi õigusaktide hindamine ning esitama nõukogule

ja Euroopa Parlamendile teise etapi õigusaktid ja meetmed, et need saaks vastu võtta enne 2010. aastat. Haagi programmi kohaselt on eesmärk, mille poole Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomiseks tuleb püüelda, kogu Euroopa Liidus kohaldatava ühise varjupaigamenetluse ja ühtse kaitse seisundi kehtestamine.

- (8) 16. oktoobril 2008. aastal vastu võetud Euroopa sisserände- ja varjupaigapaktis märkis Euroopa Ülemkogu, et liikmesriigiti esineb endiselt märkimisväärsed erinevusi kaitse tagamises ja kõnealuse kaitse vormides, ning kutsus üles võtma uusi meetmed Haagi programmiga ette nähtud Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomise lõpuleviimiseks ja seega parema kaitse pakkumiseks.
- (9) Hindamistulemuste põhjal on praeguses etapis asjakohane kinnitada direktiivi 2004/83/EÜ aluseks olevaid põhimõtteid ning püüda paremini ühtlustada rahvusvahelise kaitse tunnustamist ja sisu käsitlevaid eeskirju, võttes aluseks rangemad nõuded, et vastavalt Haagi programmis sätestatud eesmärgile liikuda kogu Euroopa Liidus kehtiva ühtse kaitse seisundi kehtestamise poole.
- (10) Tuleks kasutada Euroopa Pagulasfondi ja Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti vahendeid, et asjakohaselt toetada liikmesriikide jõupingutusi Euroopa ühise varjupaigasüsteemi teises etapis ettenähtud nõuete rakendamiseks eelkõige liikmesriikides, kelle varjupaigasüsteemi ohustab nende geograafilise asukoha või demograafilise olukorra tõttu eriomane ja ebaproportsionaalselt suur koormus.

↓2004/83/EÜ põhjendus 6

- (11) Käesoleva direktiivi põhieesmärk on tagada ühelt poolt, et liikmesriigid kohaldavad ühiseid kriteeriume nende isikute tuvastamiseks, kellel on tõeline vajadus rahvusvahelise kaitse järele, ja teiselt poolt ~~tagada~~, et neile isikutele on kõigis liikmesriikides kättesaadavad minimaalsed hüved ~~hüvede minimaalne tase~~.

↓2004/83/EÜ põhjendus 7
⇒ uus

- (12) Pagulaseksseisundi ja täiendava kaitse ~~saajaks seisundi~~ tunnistamist ja asjaomaste seisundite sisu käsitlevate eeskirjade ühtlustamine peaks aitama piirata ⇒ rahvusvahelise kaitse ⇐ taotlejate edasiliikumist ühest liikmesriigist teise, kui kõnealuse liikumise põhjuseks on üksnes õiguslike raamistike erinevused.

↓2004/83/EÜ põhjendus 8

- (13) Miinimumnõuete olemusest lähtub, et liikmesriikidel peaksid olema volitused kehtestada või säilitada soodsamaid sätteid liikmesriigilt rahvusvahelist kaitset taotlevatele kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele, kui kõnealuse taotluse aluseks leitakse olevat see, et asjaomane isik on pagulane Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise lõike ~~lõike~~ A tähenduses või muidu rahvusvahelist kaitset vajav isik.

↓2004/83/EÜ põhjendus 9

- (14) Need kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud, kellel lubatakse jääda liikmesriikide territooriumile põhjustel, mis ei tulene vajadusest rahvusvahelise kaitse järele, vaid kaastundest lähtuvalt või humanitaarsetel kaalutlustel, jäävad väljapoole käesoleva direktiivi reguleerimisala.

↓2004/83/EÜ põhjendus 10
(kohandatud)
⇒uus

- (15) Käesolevas direktiivis võetakse arvesse põhiõigusi ning järgitakse eriti Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid ☒¹⁹ ☒ . Eelkõige püütakse käesoleva direktiiviga tagada varjupaigataotlejate ja nendega kaasas olevate pereliikmete inimväärikuse ja varjupaigaõiguse austamine ⇒ ning edendada kõnealuse harta artiklite 1, 7, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 ja 35 kohaldamist ja sellest tuleks lähtuda ka direktiivi rakendamisel. ⇐

↓ 2004/83/EÜ põhjendus 11

- (16) Käesoleva direktiivi ~~reguleerimiskohaldamis~~alasse kuuluvate isikute kohtlemisel ~~osas~~ on liikmesriigid seotud kohustustega, mis tulenevad rahvusvahelistest õigusaktidest, millega nad on ühinenud ~~ja mis keelustavad diskrimineerimise~~.

↓2004/83/EÜ põhjendus 12
⇒uus

- (17) ⇒ Vastavalt 1989. aasta ÜRO lapse õiguste konventsioonile ⇐ peavad liikmesriigid käesoleva direktiivi rakendamisel silmas eelkõige lapse huve.

↓uus

- (18) Pereliikme määratlust tuleb laiendada, et võtta arvesse erinevaid ülalpidamisega seotud olukordi ja pöörata erilist tähelepanu lapse huvidele.

↓2004/83/EÜ põhjendus 13

- (19) Käesolev direktiiv ei piira protokollis Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele varjupaiga andmise kohta, mis on lisatud Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

¹⁹ EÜT C 364, 18.12.2000, lk 1.

↓2004/83/EÜ põhjendus 14

- (20) Pagulaseksseisundi tunnistamine on deklaratiivne akt.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 15

- (21) Konsultatsioonid ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku komissariga Ametiga võivad anda liikmesriikidele väärtuslikke suuniseid pagulasseisundi määramisel vastavalt Genfi konventsiooni artiklile 1.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 16

- (22) Tuleks sätestada pagulasseisundi määramise ja sisu miinimumnõuded, millest liikmesriikide pädevad siseriiklikud asutused juhindeksid Genfi konventsiooni kohaldamisel.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 17

- (23) On vaja kehtestada ühised kriteeriumid varjupaigataotlejate tunnistamiseks pagulaseksne Genfi konventsiooni artikli 1 tähenduses.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 18

- (24) Eelkoige on vaja kehtestada ühised määratlused järgmistele mõistetele: kontseptsioonid *sur place* ilmnev kaitsevajadus, kahju ja kaitse allikad, riigisisene sisemise kaitse, ning tagakiusamine, sealhulgas tagakiusamise põhjused de kohta.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 19

⇒uus

- (25) Kaitset võib pakkuda nii mitte üksnes riik, kui vaid ka käesoleva direktiivi tingimustele vastavad isikud või organisatsioonid, sealhulgas rahvusvahelised organisatsioonid, kelle kontrolli all on mõni piirkond või suurem ala riigi territooriumi piires ⇒ ning kes väljendab tahet tagada õigusriigi põhimõtete järgimine ja suudab seda teha. Selline kaitse peaks olema tõhus ja püsiv ⇐.
-

↓uus

- (26) Riigisisene kaitse peaks olema taotlejale reaalselt kättesaadav päritoluriigi osas, kus ta võib turvaliselt ja seaduslikult reisida, millele tal on juurdepääs ja kus ta võib elama asuda.

↓2004/83/EÜ põhjendus 20

- (27) Alaealiste rahvusvahelise kaitse taotluste hindamisel on vaja, et liikmesriigid võtaksid arvesse selliseid lastele suunatud tagakiusamise vorme, mille ohvriks on lapsed.
-

↓uus

- (28) Üks tingimus vastata pagulaseks tunnistamise nõuetele Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise A kohaselt on põhjusliku seose olemasolu tagakiusamisakti ja rassi, usu, rahvuse, poliitiliste vaadete või teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumise vahel. Kui tagakiusamise põhjustaja on mitteriiklik osaline, on piisav, kui põhjuslik seos on tagakiusamisakti eest riikliku kaitse puudumise ja ühe nimetatud põhjuse vahel.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 21

⇒uus

- (29) Sama vajalik on kehtestada mõiste „teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumine” kui tagakiusamise põhjuse ühine määratlus mõiste. ⇒Teatava sotsiaalse rühma määratlemisel tuleks piisavalt tähelepanu pöörata taotleja sooga seotud küsimustele. ⇐
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 22

- (30) ÜRO eesmärkide ja põhimõtetega vastuolus olevad teod on sätestatud ÜRO põhikirja preambulis ning artiklites 1 ja 2 ning on muu hulgas kaasatud ÜRO terrorismi vastu võitlemise meetmeid käsitlevatesse resolutsioonidesse, milles deklareeritakse, et „terroristlikud aktid, meetodid ja tavad on vastuolus Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtetega” ning et „terroristlike aktide teadlik rahastamine, kavandamine ja õhutamine on samuti vastuolus Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtetega”.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 23

- (31) Vastavalt artiklile 14 võib „seisund” hõlmata ka pagulasseisundit.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 24

- (32) Samuti tuleks sätestada täiendava kaitse seisundi määratlemise ja sisu miinimumnõuded. Täiendav kaitse peaks täiendama ja lisanduma Genfi konventsioonis sätestatud pagulaste kaitsele.

↓2004/83/EÜ põhjendus 25

- (33) ~~Tuleb~~ ~~On tarvis~~ kehtestada kriteeriumid, mille alusel ~~tunnustatakse~~ rahvusvahelise kaitse taotlejate ~~tunnistatakse~~ ~~õigust~~ täiendavale kaitsele nõuetele vastavaks. Need kriteeriumid peaksid lähtuma inimõigustega käsitlevatest ~~seotud~~ õigusaktidest ~~instrumentide~~ ja liikmesriikides ~~rakendatavate~~ tavade ~~tulenevatest~~ rahvusvahelistest kohustustest ~~alusel~~.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 26

- (34) Riskid, millega riigi elanikkond või elanikkonna osa üldiselt kokku puutub, ei tekita tavaliselt iseenesest individuaalset ohtu, mida võiks ~~määratl~~eda ~~kvalifitseerida~~ ~~tõsiseks~~ ~~suure~~ kahjunaks.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 27

- (35) Pereliikmed ~~võivad~~ tavaliselt ~~on~~ pelgalt oma suguluse tõttu pagulasega langeda tagakiusamise ohvriks ~~tavaliselt vastuvõtlikud tagakiusamisaktidele~~ viisil, mis võib olla alus pagulasseisundi andmiseks.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 28

- (36) Riigi julgeoleku ja avaliku korra mõiste hõlmab ka juhtumeid, mille puhul kolmanda riigi kodanik kuulub rahvusvahelist terrorismi toetavasse ühingusse või toetab sellist ühingut.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 29

~~Kui täiendava kaitse seisundi saajate pereliikmetele antavad hüvitised ei pea tingimata olema samad, mis antakse kvalifitseeruvale kaitse saajale, peavad need olema õiglased võrreldes nendega, mis antakse täiendava kaitse seisundi saajatele.~~

↓uus

- (37) Vastates Haagi programmis esitatud üleskutsele kehtestada ühtne kaitse seisund, on vaja tagada mittediskrimineerimise põhimõtte täielik austamine. Välja arvatud vajalike ja objektiivselt õigustatud erandite puhul, tuleks selleks täiendava kaitse saajatele anda samad õigused ja hüved kui põgenikele ning nende suhtes tuleks kohaldada samu kaitse saamise tingimusi.

↓2004/83/EÜ põhjendus 30

- (38) Liikmesriigid võivad rahvusvahelistes kohustustes kehtestatud piirides sätestada, et ~~hüvede andmine seoses tööturule töökohtade kättesaadavusega, sotsiaalhoolekandele, tervishoiuteenustele~~ ja integratsioonivahenditele juurdepääsuga seotud hüvede andmine nõuab eelnevat elamisloa väljastamist.
-

↓uus

- (39) Selleks et edendada direktiivis sätestatud õiguste ja hüvede tegelikku kasutamist rahvusvahelise kaitse saajate poolt, on vaja arvestada nende erivajaduste ja neile omaste integratsiooniprobleemidega.
- (40) Eelkõige tuleb teha jõupingutusi, et lahendada rahaliste raskustega seotud probleemid, mis takistavad rahvusvahelise kaitse saajate tegelikku juurdepääsu tööalastele koolitusvõimalustele ja kutsekoolitusele.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 31

- (41) Käesolevat direktiivi ei kohaldata liikmesriikidelt saadud finantstoetuste suhtes, mis antakse hariduse ja koolituse edendamiseks.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 32

~~Arvesse tuleb võtta pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajate ees seisvaid praktilisi raskusi seoses nende välisdiplomide, sertifikaatide või muude formaalse kvalifikatsiooni tunnistuste tõendamise~~

↓uus

- (42) On vaja kaaluda erimeetmete võtmist, et tulemuslikult kõrvaldada praktilised raskused, millega puutuvad kokku rahvusvahelise kaitse saajad seoses oma välismaiste diplomite, tunnistuste või muude kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide tõestamisega, eelkõige dokumentaalsete tõendite puudumise ja suutmatuse tõttu kanda tunnustamisega kaasnevaid kulusid.

↓2004/83/EÜ põhjendus 33
(kohandatud)
⇒ uus

- (43) Eriti selleks et vältida sotsiaalseid raskusi, on asjakohane tagada ~~enda pagulasseisundi või täiendava~~ ⇒ rahvusvahelise kaitse ~~seisundi~~ saajatele sotsiaalabi raames kedagi diskrimineerimata piisav sotsiaalhoolekanne ja elatusvahendid.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 34

~~Seoses sotsiaalabi ja tervishoiuga tuleks täiendava kaitse seisundi saajate põhihüvede tingimused ja nende andmise üksikasjad määratleda siseriiklikus õiguses. Võimalust, et täiendava kaitse seisundi saajate hüved piiratakse üksnes põhitoetustega tuleb mõista nii, et põhihüved hõlmavad vähemalt minimaalset sissetulekutoetust ning abi haiguse, raseduse ja vanemlike kohustuste täitmise juhtudel, kuivõrd neid antakse kodanikele vastavalt asjaomase liikmesriigi õigusaktidele.~~

↓2004/83/EÜ põhjendus 35
⇒ uus

- (44) ~~Pagulasseisundi ja täiendava~~ ⇒ Rahvusvahelise kaitse ~~seisundi~~ saajatele tuleb tagada tervishoiu, sealhulgas füüsilise ja vaimse ~~tervise teenustetervishoiu~~ kättesaadavus.
-

↓uus

- (45) Rahvusvahelise kaitse saajatele suunatud integratsiooniprogrammides tuleb võimalikult suurel määral arvestada nende erivajaduste ja olukorra eripäraga.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 36

- (46) Käesoleva direktiivi rakendamist tuleks korrapäraste ajavahemike järel hinnata, võttes arvesse eelkõige liikmesriikide rahvusvaheliste kohustuste arengut seoses tagasi- ja väljasaatmise lubamatusega ~~mittetagasisaatmisega~~, tööturujõuturgude arengut liikmesriikides ning integratsiooni ühiste üldpõhimõtete arengut.
-

↓2004/83/EÜ põhjendus 37

- (47) Kuna liikmesriikidel ei ole ~~pole~~ võimalik täielikult saavutada kavandatud direktiivi eesmärki, milleks on miinimumnõuete kehtestamine kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele rahvusvahelise kaitse andmisele liikmesriikide poolt ja antud kaitse sisule, ning see oleks direktiivi ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutatav

ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv kõnealuste eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

↓2004/83/EÜ põhjendus 38

~~Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokoll artikli 3 kohaselt teatas Ühendkuningriik 28. jaanuari 2001. aasta kirjaga oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmises ja kohaldamises.~~

↓2004/83/EÜ põhjendus 39

~~Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokoll artikli 3 kohaselt teatas Iirimaa 13. veebruari 2002. aasta kirjaga oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmises ja kohaldamises.~~

↓2004/83/EÜ põhjendus 40

- (48) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokoll artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning ~~mistõttu~~ see ei ole tema suhtes siduv ega ~~tema suhtes~~ kohaldatav.

↓uus

- (49) Käesoleva direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmise kohustus peaks piirduma sätetega, mille sisu on võrreldes varasema direktiiviga muutunud. Kohustus võtta üle muutmata sätteid tuleneb varasemast direktiivist.
- (50) Käesolev direktiiv ei tohiks piirata liikmesriikide kohustusi, mis on seotud I lisa B osas nimetatud direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtajaga,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

~~Sisu ja reguleerimisala~~ ☒ Eesmärk ☒

Käesoleva direktiivi eesmärk on sätestada kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute ⇒ rahvusvahelise kaitse saamise ⇐ ~~pagulasteks või muidu rahvusvahelist kaitset vajavateks isikuteks~~ nõuetele vastamise kvalifitseerimise miinimumnõuded ning antava ait kaitse sisu.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis ☒ kasutatakse järgmisi mõisteid ☒ :

- a) „rahvusvaheline kaitse” – punktides ~~ee~~ ja ~~gf~~ määratletud pagulasseisund ja täiendava kaitse seisund;

↓uus

- b) „rahvusvaheline kaitse saaja” – isik, kellele on antud punktides e ja g määratletud pagulasseisund või täiendava kaitse seisund;

↓2004/83/EC:

- ~~b)c)~~ „Genfi konventsioon” – 28. juuli 1951. aasta pagulasseisundi konventsioon, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga;

- ~~e)d)~~ „pagulane” – kolmanda riigi kodanik, kes põhjendatud kartuse tõttu rassilise, usulise, rahvusl, poliitilistel vaadetel või teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumisel põhineva tagakiusamise ees viibib väljaspool kodakondsusjärgsete riiki ja ei saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla, või kodakondsuseta isik, kes samadel põhjustel, nagu eespool nimetatud, väljaspool

varasema alalise elukoha riiki viibides ei saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha sinna tagasi pöörduda, ja kelle suhtes ei kohaldata artiklit 12;

~~d)~~e) „pagulasseisund” – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku tunnistamine pagulaseks ~~ne~~ liikmesriigi poolt;

~~e)~~f) „täiendava kaitse saamise nõuetele vastav isik” – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes ei vasta ~~kvalifitseeru~~ pagulaseks tunnistamise nõuetele, kuid kellega seoses on ilmnenud mõjuv põhjus ~~põhjendatud alus~~ arvata, et asjaomast ~~ne~~ isikut ähvardaks ~~seisaks~~ oma päritoluriiki või kodakondsuseta isiku puhul varasema alalise elukoha riiki tagasipöördumisel silmitsi reaalneste ohtuga kannatada ~~tõsist~~ suurt kahju vastavalt artiklile 15, ja kelle suhtes ei kohaldata artikli 17 lõikeid 1 ja 2, ning kes ei saa või kõnealuse ohu tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla;

~~f)~~g) „täiendava kaitse seisund” – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku tunnistamine liikmesriigi poolt täiendava kaitse saamise nõuetele vastavaks isikuks ~~ne~~;

~~g)~~h) „rahvusvahelise kaitse taotlus” – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku selline taotlus kaitse saamiseks liikmesriigilt, mida võib käsitada pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi taotlemisena, kusjuures ei taotleta selgesõnaliselt väljaspool käesoleva direktiivi reguleerimisala muud liiki kaitset, mida saab eraldi taotleda;

↓uus

i) „taotleja” – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse, mille kohta ei ole lõplikku otsust veel tehtud;

↓2004/83/EÜ (kohandatud)

⇒uus

~~h)~~i) „pereliikmed” – järgmised ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ⇒ rahvusvahelise ⇐ kaitse ~~seisundi~~ saaja perekonna liikmed, kes viibivad ~~varjupaigataotluse ajal~~ seoses rahvusvahelise kaitse taotlusega samas liikmesriigis, eeldusel et ~~kui võrd~~ perekond oli juba olemas päritoluriigis:

– ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ⇒ rahvusvahelise ⇐ kaitse ~~seisundi~~ saaja abikaasa või temaga püsivas suhtes olev vabaabielukaaslane, kui asjaomase liikmesriigi õigusaktide või tava kohaselt koheldakse vabaabielupaare välismaalasi käsitlevate õigusaktide alusel võrdväärselt abielus paaridega;

– esimeses taandes osutatud paari või ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ☒ rahvusvahelise ⇐ kaitse ~~seisundi~~ saaja alaealised lapsed, tingimusel et nad ei ole abielus ~~ja on ülalpeetavad~~, sõltumata sellest, kas nad on siseriikliku õiguse tähenduses ~~on nad~~ sündinud registreeritud abielust või väljaspool registreerimata abielust või ~~on nad~~ lapsendatud;

↓uus

- esimeses taandes osutatud paaride või rahvusvahelise kaitse saaja alaealised abielus olevad lapsed, sõltumata sellest, kas nad on siseriikliku õiguse tähenduses sündinud abielust või väljaspool abielu või lapsendatud, kui nende huvides on elada kaitse saajaga samas riigis;
- seaduse või tava kohaselt rahvusvahelise kaitse saaja eest vastutav isa, ema või mõni teine täisealine sugulane, kui kaitse saaja on alaealine ja ei ole abielus või kui ta on alaealine ja on abielus, kuid tema huvides on elada tema eest vastutava isa, ema või mõne teise täisealise sugulasega samas riigis;
- rahvusvahelise kaitse saaja alaealised vennad või õed, kes ei ole abielus, kui kaitse saaja on alaealine ja ei ole abielus, või kui rahvusvahelise kaitse saaja või tema vennad või õed on alaealised ja on abielus, kuid on vähemalt neist ühe huvides elada samas riigis;

k) „alaealine” – alla 18aastane kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik;

↓2004/83/EÜ (kohandatud)

⇒uus

~~i)l)~~ „saatjata alaealised” – ~~kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud vanuses alla 18 aasta~~ ⇒ alaealine ⇐, kes ~~saabuvad~~ ⊗ saabub ⊗ mõne liikmesriigi territooriumile ilma ~~seaduse õiguse~~ või tava kohaselt ⊗ tema ⊗ ~~nende~~ eest vastutava täisealiseta, seni, kuni selline isik ei ole ~~on nad~~ ⊗ teda ⊗ tegelikult oma hoole alla võtnud; sealhulgas ⊗ alaealine ⊗ ~~alaealised~~, kes on üksi jäetud pärast mõne liikmesriigi territooriumile saabumist;

~~j)m)~~ „elamisluba” – liikmesriigi ~~ametiasutuste~~ poolt selle liikmesriigi õigusaktides sätestatud vormis välja antud mis tahes luba, millega lubatakse kolmanda riigi kodanikul või kodakondsuseta isikul elada selle riigi territooriumil;

~~k)n)~~ „päritoluriik” – ~~kodakondsusjärgsee~~ või kodakondsuseta isikute puhul varasema alalise elukoha, riik või riigid.

Artikkel 3

Soodsamad normid

Liikmesriigid võivad kehtestada või säilitada soodsamaid norme, et otsustada ~~amaks~~, kes vastab pagulase või täiendava kaitse saamise nõuetele, ning et määrata kindlaks ~~määratlemaks~~ rahvusvahelise kaitse sisu, kui need normid on kooskõlas käesoleva direktiiviga.

II PEATÜKK

Rahvusvahelise kaitse taotluste hindamine

Artikkel 4

Faktide ja asjaolude hindamine

1. Liikmesriigid võivad pidada lugea taotleja kohuseks esitada niipea kui võimalik kõik dokumendid elemendid, mis on vajalikud rahvusvahelise kaitse taotluse põhjendamiseks. Koostöös taotlejaga on liikmesriigi kohus hinnata taotluse asjaomaseid dokumente elemente, mis taotlusega kaasnevad.
2. Lõikes 1 osutatud dokumendid elemendid koosnevad on taotleja avaldused dest ning kõik gi taotleja käsutuses olevad dest dokumendid dest taotleja vanuse, tausta, sealhulgas asjaomaste sugulaste tausta, isikusamasuse identiteedi, kodakondsus(t)e, varasema elukoha riigi/riikide ja aadressi koha/kohtade, varasemate varjupaigataotluste ja reisimarsruutide kohta, isikutunnistused dest ja reisidokumendid dest, ning rahvusvahelise kaitse taotlemise põhjused dest.
3. Rahvusvahelise kaitse taotluse vaadatakse läbi läbivaatamine peab toimuma individuaalselt alustel ning selle käigus arvestatakse järgmist:
 - a) kõik asjaomased faktid, mis on seotud päritoluriigiga taotluse kohta asjus otsuse tegemise langetamise ajal, sealhulgas päritoluriigi õigusnormid ja nende kohaldamise viis;
 - b) taotleja esitatud asjaomased avaldused ja dokumendid, sealhulgas teave selle kohta, kas taotleja le on taga kiusatud saanud või talle tekitatud suurt kahju või võib saada osaks teda võidakse taga kiusata mine või talle tekitada suurt tõsise kahju;
 - c) taotleja individuaalne positsioon ja isiklik olukord asjaolud, sealhulgas sellised tegurid nagu taust, sugu ja vanus, et hinnata, kas taotleja suhtes toime pandud või võimalikud aktid võiksid anna vad taotleja isiklikest asjaoludest lähtudes osutada välja tagakiusamiseks või tekitada suurt tõsise kahju möödu;
 - d) kas taotleja tegevus pärast päritoluriigist lahkumist oli seotud seondus rahvusvahelise kaitse taotlemiseks vajalike tingimuste loomise ainu- või põhiesmärgiga, et hinnata, kas kõnealune tegevus põhjustab nimetatud riiki tagasipöördumisel taotleja tagakiusamise või talle suure tõsise kahju tekitamise;
 - e) kas on võimalik mõistlikult eeldada, et taotleja annab ennast mõne teise riigi kaitse alla, mille kodakondsuse let tal on õigus ta saab tõendada.
4. Asjaolu, et taotleja le on juba osaks saanud taga kiusatud mine või talle on tekitatud suurt tõsise kahju või teda on ähvardatud taga kiusata mine või talle suurt tõsise kahju tekitada otsene ähvardus, on arvestatav märk taotleja põhjendatud tagakiusamishirmu

või suure tõsise kahju kannatamise reaalse ohu kohta, kui puudub mõjuv põhjus arvata, et kõnealune tagakiusamine või suur tõsine kahju ei kordu.

5. Kui liikmesriigid kohaldavad põhimõtet, mille kohaselt on taotleja kohustatud põhjendama rahvusvahelise kaitse taotlust, ja kui taotleja avalduste üksikasju ~~väidete aspekte~~ ei toeta dokumentaalsed või muud tõendid, ei vaja need üksikasjad aspektid kinnitamist, kui on täidetud järgmised tingimused:
- a) taotleja on teinud märkimisväärseid tõsiseid jõupingutusi oma taotluse põhjendamiseks;
 - b) esitatud on kõik taotleja käsutuses olevad asjaomased dokumendid elemendid ja antud rahuldav selgitus muude asjaomaste dokumentide elementide võimaliku puudumise kohta;
 - c) taotleja avaldused väited on osutunud loogiliseks sidusateks ja usutavateks ning need ei ole vastuolus taotleja juhtumiga seotud olemasoleva konkreetse ja üldise teabega;
 - d) taotleja on taotlenud rahvusvahelist kaitset niipea ~~vare~~ kui võimalik, välja arvatud juhul, kui taotleja suudab esitada mõjuva hea põhjuse, miks ta seda ei teinud, ning ja
 - e) taotleja üldine usaldusväärsus on kindlaks tehtud.

Artikkel 5

Rahvusvahelise kaitse vajadus, mis tekib *sur place*

1. Põhjendatud tagakiusamishirm või reaalne oht suure tõsise kahju kannatamiseks võib lähtuda sündmustest, mis on aset leidnud pärast seda, kui taotleja lahkus päritoluriigist.
2. Põhjendatud tagakiusamishirm või reaalne oht suure tõsise kahju kannatamiseks võib lähtuda taotleja tegevusest pärast päritoluriigist lahkumist, eelkõige kui on kindlaks tehtud, et kõnealune tegevus kujutab endast taotlejale päritoluriigis omaste veendumuste või kalduvuste väljendust ja edasikestmist.
3. Ilma et see piiraks Genfi konventsiooni kohaldamist, võivad liikmesriigid otsustada, et taotlejale, kes esitab korduva taotluse, ei anta üldjuhul pagulasseisundit, kui tagakiusamise oht põhineb asjaoludel, mille taotleja on tekitanud oma otsusega pärast päritoluriigist lahkumist.

Artikkel 6

Tagakiusajad või suure tõsise kahju põhjustajad

Tagakiusajad või suure tõsise kahju põhjustajad on muu hulgas järgmised:

- a) riik;
- b) riiki või olulist osa riigi territooriumist valitsevad parteid või organisatsioonid;
- c) mitteriiklikud osalised, kui on võimalik tõestada, et punktides a ja b nimetatud osalised, sealhulgas rahvusvahelised organisatsioonid, ei saa või ei taha pakkuda kaitset tagakiusamise või suure tõsise kahju eest, nagu on määratletud vastavalt artiklis 7 määratlusele.

Artikkel 7

Kaitse pakkujad

1. Kaitse ⇒ tagakiusamise või suure kahju vastu peab olema tõhus ja püsiv ning seda ⇐ võivad pakkuda ⇒ ainult ⇐ :
 - a) riik; või
 - b) riiki või olulist osa riigi territooriumist valitsevad parteid või organisatsioonid, sealhulgas rahvusvahelised organisatsioonid, ⇒ kes väljendavad tahet tagada õigusriigi põhimõtete järgimine ja suudavad seda teha. ⇐
2. ⇒ Tõhusat ja püsivat ⇐ ~~K~~aitset pakutakse üldiselt juhul, kui lõikes 1 nimetatud osalised astuvad mõistlikke samme, et vältida tagakiusamist või suure tõsise kahju kannatamist, rakendades muu hulgas tõhusat õigussüsteemi tagakiusamise või suure tõsise kahju tekitamisena käsitatavate tegude avastamiseks, menetlemiseks ja karistuse määramiseks, ning kui kõnealune kaitse on taotlejale kättesaadav.
3. Hinnates, kas rahvusvaheline organisatsioon valitseb riiki või olulist osa riigi territooriumist ja pakub lõikes 2 kirjeldatud kaitset, võtavad liikmesriigid arvesse võimalikke nõukogu õigusaktidega sätestatud suuniseid.

Artikkel 8

Riigisisene Sisemine kaitse

1. Rahvusvahelise kaitse taotluse hindamise osana võivad liikmesriigid otsustada, et taotleja ei vaja rahvusvahelist kaitset, kui ~~päritoluriigi mõnes osas puudub põhjendatud tagakiusamishirm või reaalne oht tõsise kahju kannatamiseks~~ ⇒ talle on mõnes päritoluriigi osas kättesaadav kaitse tagakiusamise või suure kahju eest, nagu on määratletud artiklis 7, ⇐ ning taotlejalt võib mõistlikult eeldada ⇒ ta võib ⇐ riigi selles osas ⇒ turvaliselt ja seaduslikult reisida, tal on sellele juurdepääs ja ta võib sinna elama asuda ⇐ ~~püsimist~~.
2. Kontrollides, kas ⇒ taotlejale on kättesaadav kaitse tagakiusamise või suure kahju eest mõnes ⇐ päritoluriigi osas ~~on~~ kooskõlas lõikega 1, võtavad liikmesriigid taotluse kohta ~~asjus~~ otsuse tegemisel arvesse üldist olukorda riigi selles osas ~~valitsevaid üldisi asjaolusid~~ ja taotleja isiklikku olukorda ~~asjaolusid~~. ⇒ Selleks

tagavad liikmesriigid, et erinevatest allikatest, nagu ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametilt ja Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiametilt, saadakse täpset ja ajakohast teavet. ↩

3. ~~Lõiget 1 võib kohaldada olenemata päritoluriiki tagasipöördumise ees seisvatest tehnilistest tõketest.~~

III PEATÜKK

Pagulaseks tunnistamise nõuetele vastamine kvalifitseerumine

Artikkel 9

Tagakiusamisaktid

1. ☒ Selleks et akte peetaks ☒ Tagakiusamisaktideks Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise A tähenduses, peavad ☒ aktid ☒ :
 - a) olema olemuse või kordumise poolest piisavalt tõsised, et need kujutaksid endast põhiliste inimõiguste rasket rikkumist, eelkõige õiguste rikkumist, mille suhtes ei saa teha Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 15 lõike 2 alusel erandit, või
 - b) olema kogum mitmesugustest meetmetest, hõlmates sealhulgas inimõiguste rikkumisest, mis on piisavalt raske, et mõjutada isikut samal viisil, nagu nimetatud punktis a.
2. Tagakiusamisaktid vastavalt lõike 1 määratlusele võivad muu hulgas esineda järgmisel kujul:
 - a) füüsilise või vaimse vägivalla, sealhulgas seksuaalse vägivalla aktid;
 - b) õigus-, haldus-, politsei- ja/või kohtumeetmed, mis on olemuselt likult diskrimineerivad või mida rakendatakse diskrimineerival viisil;
 - c) süüdimõistmine või karistamine, mis on ebaproportsionaalne või diskrimineeriv;
 - d) õiguslikust hüvitisest keeldumine, mille tulemuseks on ebaproportsionaalne või diskrimineeriv karistus;
 - e) süüdimõistmine või karistamine sõjaväeteenistusest keeldumise eest kokkupõrkes, mille puhul sõjaväeteenistus hõlmaks artikli 12 lõikes 2 sätestatud erandite väljaarvamisklauslite alla kuuluvaid kuritegusid või akte;
 - f) soost lähtuvad või laste vastu suunatud teod.

3. Vastavalt artikli 2 punktile ~~lõikele~~ c peab artiklis 10 nimetatud põhjuste ja lõikes 1 osutatud ~~piiritletud~~ tagakiusamisaktide ~~⇒ või kõnealuste aktide vastu puuduva kaitse ⇐~~ vahel olema seos.

Artikkel 10

Tagakiusamise põhjused

1. Liikmesriigid võtavad tagakiusamise põhjuste hindamisel arvesse järgmisi asjaolusid ~~elemente~~:
- a) rassi mõiste hõlmab eelkõige nahavärvi, päritolu või teatavasse rahvusrühma kuulumist;
 - b) usutunnistuse mõiste hõlmab eelkõige teistlikke, mitteteistlikke ja ateistlikke veendumusi ~~uskumusi~~, osalemist ~~või hoidumist~~ üksinda või koos teistega eraviisilistel või avalikel formaalsetel ~~üksinda või ühiselt läbiviidavatel~~ usutalitustel ~~jumalateenistustel~~, muudest religioossetest tegevustest või seisukohtade väljendustest või isikliku või ühiskondliku käitumise vormidest, mis põhinevad või tulenevad mõnest religioossest uskumusest, või nendest hoidumist;
 - c) rahvuse mõiste ei piirdu ainult kodakondsuse või selle puudumisega, vaid hõlmab eelkõige kuuluvust teatava kultuurilise, rahvusliku või keelelise identiteediga, ühise geograafilise või poliitilise päritoluga rühma või suhet teise riigi elanikkonnaga;
 - d) rühma käsitatakse teatava sotsiaalse rühmana, kui eelkõige:
 - selle rühma liikmetel on ühine sünnipärane tunnus ~~loomupärane omadus~~ või ühine taust, mida ei saa muuta, või ühine tunnus ~~omadus~~ või veendumus, mis on nende identiteedis või teadvuses nii fundamentaalne, et inimest ei tohiks sundida sellest lahti ütlema, ning ja
 - sellel rühmal on asjaomases riigis selgesti eristuv identiteet, kuna ümbritsev ühiskond tajub seda erinevana;
- ~~Olenevalt olukorrast päritoluriigis valitsevatest asjaoludest~~ võib teatava sotsiaalse rühma mõiste hõlmata seksuaalse sättumuse ühisel tunnusel põhinevat rühma. Seksuaalset sättumust ei saa käsitada liikmesriikide siseriikliku õiguse kohaselt kriminaalseks peetavaid tegusid hõlmavana. Soolisi aspekte ~~⇒ tuleks võtta teatavasse sotsiaalsesse rühma kuuluvuse või asjaomase rühma tunnuste määramisel nõuetekohaselt arvesse ⇐~~ ~~võib käsitada, ilma et need iseenesest loovsid eelduse käesoleva artikli kohaldamiseks;~~
- e) poliitilise tõekspidamise mõiste hõlmab eelkõige tõekspidamist, ideed või veendumust ~~uskumust~~ artiklis 6 nimetatud potentsiaalsete tagakiusajatega ja nende poliitika või meetoditega seotud küsimuses olenemata sellest, kas taotleja on tegutsenud sellest tõekspidamisest, ideest või veendumusest ~~uskumusest~~ lähtudes või mitte.

2. Hinnates, kas taotlejal on põhjendatud tagakiusamishirm, on tähtsusetu, kas taotlejal on tegelikult olemas tagakiusamist ajendav rassiline, usuline, rahvuslik, sotsiaalne või poliitiline omadus, tingimusel, et sellise omaduse omistab taotlejale tagakiusaja.

Artikkel 11

Lõppetamine

1. Kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik lakkab olemast pagulane, kui ta
- a) on vabatahtlikult andnud end uuesti selle riigi kaitse alla, mille kodakondsust ta omab, või
 - b) on pärast kodakondsusest ilmajäämist selle vabatahtlikult uuesti omandanud või
 - c) on saanud ~~omandanud~~ uue kodakondsuse ning on talle uue kodakondsuse andnud riigi kaitse all või
 - d) on end vabatahtlikult uuesti sisse seadnud riigis, millest ta lahkus või väljaspool mida ta tagakiusamishirmu tõttu viibis, või
 - e) ei saa enam ~~jätkuvalt~~ keelduda andmast end selle riigi kaitse alla, mille kodakondsus tal on, seetõttu et ei esine enam ~~olemast on lakanud~~ asjaolusid, millega seoses ~~tateda~~ pagulaseks ~~na~~ tunnistati, või
 - f) olles kodakondsuseta isik, saab ta pöörduda tagasi varasema alalise elukoha riiki, kuna ei esine enam ~~olemast on lakanud~~ asjaolusid, millega seoses ~~tateda~~ pagulaseks ~~na~~ tunnistati.
2. Lõike 1 punktide e ja f kohaldamisel võtavad liikmesriigid arvesse seda, kas asjaolude muutumine on nii olulise ja püsiva iseloomuga, et pagulase tagakiusamishirmu ei saa enam lugeda põhjendatuks.

↓uus

3. Lõike 1 punkte e ja f ei kohaldata pagulase suhtes, kes suudab esitada kaalukad põhjused, mis tulenevad varasemast tagakiusamisest, kui ta keeldus andmast end selle riigi kaitse alla, mille kodakondsus tal on, või kui tegemist on kodakondsuseta isikuga, siis oma varasema alalise elukoha riigi kaitse alla.

Artikkel 12

Erandid

1. Kolmanda riigi kodanikku või kodakondsuseta isikut ei tunnistata pagulaseks, kui:
 - a) ta kuulub ~~jaab~~ Genfi konventsiooni artikli 1 jaotise D reguleerimisalasse, mis on seotud muude ÜRO organite või agentuuride kui ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku ~~komissari~~ Ameti kaitse või abiga. Kui kõnealune kaitse või abi on mingil põhjusel lakanud, ilma et kõnealuste isikute seisund ~~positsioon~~ oleks kooskõlas ÜRO Peaassamblee asjaomaste resolutsioonidega lõplikult kindlaks määratud ~~paika pandud~~, on neil isikutel *ipso facto* õigus käesolevast direktiivist tulenevatele hüvedele;
 - b) tema elukohariigi pädevad asutused on tunnistanud, et tal on samad õigused ja kohustused, mis selle riigi kodanikel, ~~ga ühesugused õigused ja kohustused~~; või nendega samaväärsed õigused ja kohustused.
2. Kolmanda riigi kodanikku või kodakondsuseta isikut ei tunnistata pagulaseks, kui on mõjuv põhjus ~~tõsine alus~~ arvata, et:
 - a) ta on pannud toime rahunvastase kuriteo, sõjakuriteo või inimsusevastase kuriteo, nagu need on määratletud rahvusvahelistes õigusaktides, millega nähakse ette selliseid kuritegusid käsitlevad sätted;
 - b) ta on väljaspool varjupaigariiki pannud toime ~~sooritanud~~ raske mittepoliitilise kuriteo enne pagulasena vastuvõtmist; ehk enne, kui talle mis tähendab elamisloa väljastamise aega ~~pagulasseisundi andmise alusel väljastati elamisluba~~; rasketeks mittepoliitilisteks kuritegudeks võib liigitada eriti julmad teod, isegi kui need on toime pandud väidetavalt poliitilisel eesmärgil;
 - c) ta on olnud süüdi tegudes, mis on vastuolus ÜRO põhikirja preambulis ning artiklites 1 ja 2 sätestatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtetega.
3. Lõiget 2 kohaldatakse isikute suhtes, kes õhutavad nendes ~~või osalevad selles~~ nimetatud kuritegus ~~ides~~ või akte ~~ides~~ või osalevad nendes.

IV PEATÜKK

Pagulasseisund

Artikkel 13

Pagulasseisundi andmine

Liikmesriigid annavad pagulasseisundi kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kes vastab II ja III peatüki kohaselt pagulaseks tunnistamise nõuetele.

Artikkel 14

Pagulasseisundi tühistamine, lõpetamine või selle uuendamisest keeldumine

1. Pärast ~~käesoleva~~ direktiivi ~~☒~~ 2004/83/EÜ ~~☒~~ jõustumist esitatud ~~taotlustega~~ rahvusvahelise kaitse saamiseks ~~taotluse korral~~ tühistavad, või lõpetavad liikmesriigid kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtuliku asutuse ~~poolt~~ antud pagulasseisundi ~~või keelduvad seda~~ uuendamast ~~seoses~~, kui ta ei ole artikli 11 kohaselt enam pagulane.
2. Ilma et see piiraks pagulase kohustust vastavalt artikli 4 lõikele 1 avaldada kõik asjaomased faktid ja esitada kõik tema käsutuses olevad asjaomased dokumendid, tõendab pagulasseisundi andnud liikmesriik individuaalselt, et asjaomane isik ei ole enam või ei ole kunagi olnud pagulane vastavalt käesoleva kõnealuse artikli lõikele 1.
3. Liikmesriigid tühistavad, või lõpetavad kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku pagulasseisundi ~~või keelduvad seda~~ uuendamast, kui pärast ~~talle~~ pagulasseisundi andmist leiab asjaomane liikmesriik, et:
 - a) teda ei oleks tohtinud tunnistada tema pagulaseks ~~olemine pidanuks olema või on välistatud~~ vastavalt artiklile 12;
 - b) pagulasseisundi andmisel oli määrav temapoolne faktide väärsti tõlgendamine või esitamata jätmine ~~väljajätmine~~, sealhulgas võltsitud dokumentide kasutamine.
4. Liikmesriigid võivad tühistada, või lõpetada pagulasele valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtuliku asutuse ~~poolt~~ antud seisundi ~~või keelduda seda~~ uuendamast, kui:
 - a) on mõistlik põhjus käsitada teda ohuna oma asukohaliikmesriigi julgeolekule;
 - b) olles lõpliku otsusega süüdi mõistetud eriti raskes kuriteos, kujutab ta endast ohtu kõnealuse liikmesriigi ühiskonnale.

5. Lõikes 4 kirjeldatud olukordades võivad liikmesriigid otsustada mitte anda pagulasele pagulasseisundit, kui ~~asjale~~ kohast otsust ei ole veel tehtud.
6. Isikutel, kelle suhtes kohaldatakse lõigeteid 4 või 5, on Genfi konventsiooni artiklites 3, 4, 16, 22, 31, 32 ja 33 sätestatud või nendega samalaadsed sarnanevad õigused, kui ~~võrd~~ nad viibivad liikmesriigis.

V PEATÜKK

Alus Täiendava kaitse saamiseks nõuetele vastamine

Artikkel 15

Suur Tõsine kahju

Suur Tõsine kahju seisneb järgmises:

- a) surmanuhtlus või hukkamine või
- b) taotleja piinamine või ebainimlik või väärikust alandav kohtlemine või karistamine päritoluriigis või
- c) suur tõsine ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumatusetele juhusliku vägivalla tõttu rahvusvahelise või riigisisese relvastatud kokkupõrke puhul.

Artikkel 16

Lõppetamine

1. Kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku ei vasta enam ~~õigus~~ täiendavale kaitsele ~~le~~ nõuetele lõpeb, kui täiendava kaitse seisundi andmiseni viinud asjaolusid enam ei esine ~~on lakanud olemast~~ või need on muutunud sel määral, et kaitse ei ole enam vajalik.
2. Lõike 1 kohaldamisel võtavad liikmesriigid arvesse, kas asjaolude muutumine on nii olulise ja püsiva iseloomuga, et täiendava kaitse saamise nõuetele vastavat isikut ei ohusta enam reaalset suur tõsine kahju.

↓ uus

3. Lõiget 1 ei kohaldata täiendava kaitse saaja suhtes, kes suudab esitada kaalukad põhjused, mis tulenevad varem tekitatud suurest kahjust, kui ta keeldus andmast end selle riigi kaitse alla, mille kodakondsus tal on, või kui tegemist on kodakondsuseta isikuga, siis oma varasema alalise elukoha riigi kaitse alla.

Artikkel 17

Erandid

1. Kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isikut ei tunnistata ~~õiguse~~ täiendavale kaitsele saamise nõuetele vastavaks ~~väljastamiseks~~, kui on mõjuv põhjus ~~tõsine alus~~ arvata, et:
 - a) ta on pannud toime rahunvastase kuriteo, sõjakuriteo või inimsusevastase kuriteo, nagu need on määratletud rahvusvahelistes õigusaktides, millega nähakse ette selliseid kuritegusid käsitlevad sätted;
 - b) ta on pannud toime raske kuriteo;
 - c) ta on olnud süüdi tegudes, mis on vastuolus ÜRO põhikirja preambulas ning artiklites 1 ja 2 sätestatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtetega;
 - d) ta ohustab oma asukohaliikmesriigi ühiskonda või julgeolekut.
2. Lõiget 1 kohaldatakse isikute suhtes, kes õhutavad nendes ~~või osalevad selles~~ nimetatud kuritegusid ~~aktides~~ või osalevad nendes.
3. Liikmesriigid võivad jätta ~~väljastada~~ kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku ~~õiguse~~ täiendavale kaitsele saamise nõuetele vastavaks tunnistamata, kui ta on enne liikmesriiki vastuvõtmist väljaspool lõike 1 reguleerimiskohaldamisala pannud toime ~~sooritanud~~ ühe või mitu kuritegu, mille eest ~~mis kuulub~~ asjaomases liikmesriigis on karistuseks ~~toimepanduna karistamisele~~ vabadusekaotusega, ja kui ta lahkus oma päritoluriigist üksnes selleks, et vältida karistusi nende ~~kuritegudest~~ eest ~~tulenevaid karistusi~~.

VI PEATÜKK

Täiendava kaitse seisund

Artikkel 18

Täiendava kaitse seisundi andmine

Liikmesriigid annavad täiendava kaitse seisundi kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kes ~~le~~ vastab ~~on õiguse~~ täiendavale kaitsele saamise nõuetele kooskõlas II ja V peatükiga.

Artikkel 19

Täiendava kaitse seisundi tühistamine, lõpetamine või selle uuendamisest keeldumine

1. Pärast käesoleva direktiivi jõustumist esitatud ~~taotlustega~~ rahvusvahelise kaitse saamise ~~taotluse korral~~ tühistavad või lõpetavad liikmesriigid kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtulikue asutuse ~~poolt~~ antud täiendava kaitse seisundi või keelduvad seda uuendast ~~seoses~~, kui ta ei vasta ~~ole~~ artikli 16 kohaselt enam õigust täiendavale kaitsele saamise nõuetele.
2. Liikmesriigid võivad tühistada või lõpetada kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtulikue asutuse ~~poolt~~ antud täiendava kaitse seisundi või keelduda seda uuendast, kui pärast täiendava kaitse seisundi andmist selgub, et teda ei oleks tohtinud tunnistada ~~pidanud välistatama tema õigus~~ täiendavale kaitsele saamise nõuetele vastavaks vastavalt artikli 17 lõikele 3.
3. Liikmesriigid tühistavad või lõpetavad kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku täiendava kaitse seisundi või keelduvad seda uuendast, kui:
 - a) pärast seda, kui talle on antud täiendava kaitse seisund, selgub, et teda ei oleks tohtinud tunnistada ~~pidanuks olema või on välistatud tema õigus~~ täiendavale kaitsele saamise nõuetele vastavaks vastavalt artikli 17 lõigetele 1 ja 2;
 - b) täiendava kaitse seisundi andmisel oli määrav temapoolne faktide vääriti tõlgendamine või esitamata jätmine ~~väljajätmine~~, sealhulgas võltsitud dokumentide kasutamine.
4. Ilma et see piiraks kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku artikli 4 lõikest 1 tulenevat kohustust ~~vastavalt artikli 4 lõikele 1~~ avaldada kõik asjaomased faktid ja esitada kõik tema käsutuses olevad asjaomased dokumendid, tõendab täiendava kaitse seisundi andnud liikmesriik individuaalselt, et asjaomane ~~isik~~ isik ei vasta ~~ole~~ (enam) või ei vasta õigust täiendavale kaitsele saamise nõuetele vastavalt käesoleva ~~kõnealuse~~ artikli lõigetele 1, 2 ja 3.

VII PEATÜKK

Rahvusvahelise kaitse sisu

Artikkel 20

Üldeeskirjad

1. Käesolev peatükk ei piira Genfi konventsioonis sätestatud õigusi.
2. Käesolevat peatükki kohaldatakse pagulaste ja täiendava kaitse saamise nõuetele vastavate õigusega isikute suhtes, kui ei ole märgitud teisiti.

3. Käesoleva peatüki rakendamisel võtavad liikmesriigid arvesse kaitsetute isikute, näiteks alaealiste, saatjata alaealiste, puudega inimeste, vanurite, rasedate naiste, alaealiste lastega üksikvanemate ~~made~~ ⇒, inimkaubanduse ohvrite, vaimse tervise probleemidega inimeste ⇐ ning piinamise, vägistamise või muude psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalda raskete vormide ohvriks langenud isikute konkreetset olukorda.
4. Lõiget 3 kohaldatakse üksnes nende isikute suhtes, kelle puhul on pärast nende isikliku olukorra hindamist tuvastatud, et neil on erivajadused.
5. Liikmesriigid peavad käesoleva peatüki alaealistega seotud sätteid kohaldades täites silmas eelkõige lapse parimaid huv~~eid~~.

~~6. Liikmesriigid võivad Genfi konventsioonis sätestatud piirides vähendada hüvesid, mis antakse pagulasele, kelle pagulasseisund on saadud tegevuse alusel, mille ainu- või põhieesmärgiks oli luua vajalikud tingimused selleks, et teda tunnustataks pagulasena.~~

~~7. Liikmesriigid võivad oma rahvusvaheliste kohustustega sätestatud piirides vähendada hüvesid, mis antakse täiendava kaitse saamise nõuetele vastavale isikule, kelle täiendava kaitse seisund on saadud tegevuse alusel, mille ainu- või põhieesmärgiks oli luua vajalikud tingimused tema täiendava kaitse õiguse tunnustamiseks.~~

Artikkel 21

Kaitse tagasi- ja väljasaatmise eest

1. Liikmesriigid austavad tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse ~~mittetagasisaatmise~~ põhimõtet kooskõlas oma rahvusvaheliste kohustustega.
2. Kui lõikes 1 nimetatud rahvusvahelised kohustused seda ei keela, võivad liikmesriigid pagulase tagasi või välja saata, olenemata sellest, kas ta ~~teda~~ on ametlikult pagulaseks tunnistanud ~~formaalselt tunnustatud~~ või mitte, kui:
 - a) on mõistlik põhjus käsitada teda ohuna oma asukohaliikmesriigi julgeolekule või
 - b) olles lõpliku otsusega süüdi mõistetud eriti raskes kuriteos, kujutab ta endast ohtu kõnealuse liikmesriigi ühiskonnale.
3. Liikmesriigid võivad tühistada, või lõpetada elamisloa või keelduda seda uuendamast või andmast, kui pagulase kelle suhtes kohaldatakse lõiget 2.

Artikkel 22

Teavitamine Teabelevi

Liikmesriigid annavad rahvusvahelise kaitse ⇒ saajatele ⇐ vajavate tunnustatud isikutele niipea kui pärast vastava kaitse seisundi andmist võimalik juurdepääsu teabele kõnealuse seisundiga seotud õiguste ja kohustuste kohta neile tõenäoliselt arusaadavas keeles ⇒ , millest taotleja on kõigi eelduste kohaselt võimeline aru saada ⇐ .

Artikkel 23

Perekonna ühtsuse säilitamine

1. Liikmesriigid tagavad võimaluse perekonna ühtsuse säilitamiseks.
2. Liikmesriigid tagavad ⇒ rahvusvahelise ⇐ pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saaja pereliikmetele, kes individuaalselt ei vasta kvalifitseeru kõnealuse ⇒ kaitse ⇐ seisundi saamiseks nõuetele, õiguse nõuda artiklites 24–34 osutatud hüvesid siseriikliku korra kohaselt ja niivõrd, kuivõrd see on kooskõlas pereliikme isikliku õigusliku seisundiga.
~~Seoses täiendava kaitse seisundi saajate pereliikmetega võivad liikmesriigid kindlaks määrata kõnealuste hüvitiste suhtes kohaldatavad tingimused.~~
~~Neil juhtudel tagavad liikmesriigid, et antud hüvitised tagavad piisava elatustaseme.~~
3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata, kui ⇒ rahvusvaheline ⇐ pagulasseisund või täiendava kaitse seisund ei laiene III ja V peatüki kohaselt pereliikmele.
4. Olenemata lõigetest 1 ja 2 võivad liikmesriigid riigi julgeoleku või avaliku korra huvides keelduda neis osutatud hüvede andmisest, neid vähendada või need tühistada.
5. Liikmesriigid võivad otsustada, et käesolevat artiklit kohaldatakse ka teiste lähisugulaste suhtes, kes elasid päritoluriigist lahkumise ajal perekonna osana koos ja kes sõltusid sel ajal täielikult või peamiselt suures osas pagulasseisundi või täiendava ⇒ rahvusvahelise ⇐ kaitse seisundi saajast.

Artikkel 24

Elamisload

1. Liikmesriigid väljastavad pagulasseisundi ⇒ rahvusvahelise kaitse ⇐ saajatele niipea, kui pärast seisundi andmist võimalik elamisloa, mis peab kehtima vähemalt kolm aastat ja olema uuendatav, kui seda ei välista riigi julgeoleku või avaliku korraga seotud kaalukad põhjused, ja ilma et see piiraks artikli 21 lõike 3 kohaldamist.

Ilma et see piiraks artikli 23 lõike 1 kohaldamist, võib ~~pagulasseisundi~~ ⇒ rahvusvahelise kaitse ⇐ saaja pereliikmetele väljastatud elamisluba kehtida vähem kui kolm aastat ning seda võib uuendada.

~~2. Liikmesriigid väljastavad täiendava kaitse seisundi saajatele niipea kui pärast seisundi andmist võimalik elamisloa, mis peab kehtima vähemalt üks aasta ja olema uuendatav, kui seda ei välista riigi julgeoleku või avaliku korra kaalukad põhjused.~~

Artikkel 25

Reisidokument

1. Liikmesriigid väljastavad pagulasseisundi saajatele Genfi konventsiooni ~~nimekirjas~~ lisas sätestatud vormile vastavad reisidokumendid reisimiseks väljaspool nende territooriumi, kui seda ei välista riigi julgeoleku või avaliku korraga seotud kaalukad ~~test~~ põhjused ~~test ei tulene teisiti~~.
2. Liikmesriigid väljastavad täiendava kaitse seisundi saajatele, kellel ei ole võimalik saada liikmesriigi riigipassi, dokumendid, mis võimaldavad neil reisida ⇒ väljaspool nende territooriumi ⇐ ~~vähemalt tõsiste humanitaarpõhjuste ilmnemisel, mis nõuavad nende kohalolekut teises riigis~~, kui seda ei välista riigi julgeoleku või avaliku korraga seotud kaalukad põhjused.

Artikkel 26

Juurdepääs tööturule

1. Liikmesriigid lubavad ~~pagulasseisundi~~ ⇒ rahvusvahelise kaitse ⇐ saajatel tegutseda kohe pärast ~~pagulasseisundi~~ ⇒ kaitse ⇐ andmist töövõtjana või füüsilisest isikust ettevõtjana vastavalt antud asjaomase kutseala ja avaliku teenistuse suhtes üldiselt kohaldatavatele eeskirjadele.
2. Liikmesriigid tagavad ⇒ rahvusvahelise kaitse ⇐ ~~pagulasseisundi~~ saajatele kodanikega samaväärsetel tingimustel selliste tegevuste pakkumise, nagu tööhõivega seotud koolitusvõimalused täiskasvanutele, ja kutsekoolitusele, ⇒ kaasa arvatud koolitus oskuste täiendamiseks, ⇐ ja ning praktilise töökogemuse ⇒ ja tööhõiveameti nõustamisteenuse pakkumise. ⇐

↓ uus

3. Liikmesriigid püüavad toetada rahvusvahelise kaitse saajate lõikes 2 osutatud juurdepääsu tööhõivega seotud koolitusvõimalustele ja kutsekoolitusele selliste meetmetega nagu vajaduse korral antav toimetulekutoetus ja laen või võimalus töötada osalise tööajaga ja õppida osalise koormusega.

~~3. Liikmesriigid lubavad täiendava kaitse seisundi saajatel tegutseda kohe pärast täiendava kaitse seisundi andmist töövõtjana või füüsilisest isikust ettevõtjana vastavalt antud kutseala ja avaliku teenistuse suhtes üldiselt kohaldatavatele eeskirjadele. Arvesse võib võtta tööjõuturu olukorda liikmesriikides, sealhulgas võimalikuks tööhõive kättesaadavuse prioriteetide seadmiseks piiratud aja jooksul, mis määratakse kindlaks vastavalt siseriiklikule õigusele. Liikmesriigid tagavad täiendava kaitse seisundi saajale juurdepääsu talle pakutud ametikohale kooskõlas tööjõuturu prioriteetide seadmist käsitlevate siseriiklike eeskirjadega.~~

~~4. Liikmesriigid tagavad täiendava kaitse seisundi saajatele liikmesriikide poolt määratavatel tingimustel juurdepääsu sellistele tegevustele, nagu tööhõivega seotud koolitusvõimalused täiskasvanutele, kutseõpe ja praktiline töökogemus.~~

54. Töötasu, töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkindlustussüsteemidele juurdepääsu ning muude töötingimuste suhtes ~~osas~~ kohaldatakse liikmesriikides kehtivaid asjaomaseid õigusakte.

Artikkel 27

Juurdepääs haridusele

1. Liikmesriigid tagavad kõigile ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ⇒ rahvusvahelise ⇐ kaitse ~~seisundi~~ saanud alaealistele täieliku juurdepääsu haridussüsteemile kodanikega samadel tingimustel.
2. Liikmesriigid tagavad ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ⇒ rahvusvahelise ⇐ kaitse ~~seisundi~~ saanud täiskasvanutele juurdepääsu üldisele haridussüsteemile, täiend- või ümberõppele nende territooriumil seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanikega samadel tingimustel.

~~3. Liikmesriigid tagavad pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajate ja kodanike võrdse kohtlemise välisdiplomite, sertifikaatide või muude formaalse kvalifikatsiooni tõendite tunnustamise olemasoleva korra raames.~~

↓uus

Artikkel 28

Juurdepääs kutsekvalifikatsioonide tunnustamisele

1. Liikmesriigid tagavad rahvusvahelise kaitse saajate ja kodanike võrdse kohtlemise välisdiplomite, tunnistuste või muude formaalse kvalifikatsiooni tõendite tunnustamise olemasoleva korra raames.
2. Liikmesriigid püüavad tagada, et rahvusvahelise kaitse saajatel, kellel ei ole võimalik esitada kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente, on juurdepääs varasemate õpingute hindamis-, tunnustamis- ja akrediteerimiskavadele. Kõikide asjaomaste meetmete puhul tuleb võtta arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiivi 2005/36/EÜ (kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta)²⁰ artikli 2 lõiget 2 ja artikli 3 lõiget 3.
3. Liikmesriigid püüavad tagada, et rahvusvahelise kaitse saajaid ei takista välisdiplomite, tunnistuste või muude formaalse kvalifikatsiooni tõendite tunnustamise või varasemate õpingute akrediteerimise taotlemisel sellega kaasnevad kulud.

↓2004/83/EÜ
⇒uus

Artikkel ~~28~~29

Sotsiaalhoolekanne

1. Liikmesriigid tagavad ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ⇒ rahvusvahelise ⇐ kaitse ~~seisundi~~ saajatele kõnealuse ~~seisundi~~ ⇒ kaitse ⇐ andnud liikmesriigis vajaliku sotsiaalse ~~andmise, nagu seda antakse kõnealuse mida osutatakse nimetatud~~ liikmesriigi kodanikele.
2. ~~Erandina lõikes 1 sätestatud üldreeglit võivad liikmesriigid piirata täiendava kaitse seisundi saajatele antavat sotsiaalabi põhihüvitistega, mida sellisel juhul antakse kodanikega samal tasandil ja samadel kvalifitseerumise tingimustel.~~

²⁰ ELT L 255, 30.9.2005, lk 22.

Tervishoid

1. Liikmesriigid tagavad ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ~~seisundi~~ ~~⇒ rahvusvahelise~~ ~~⇒ kaitse~~ saajatele juurdepääsu arstiabile kõnealuse ~~seisundi~~ ~~⇒ kaitse~~ ~~⇒ andnud~~ liikmesriigi kodanikega samadel tingimustel.

~~2. Erandina lõikes 1 sätestatud üldreeglit võivad liikmesriigid piirata täiendava kaitse saajatele osutatavat arstiabi põhihüvitistega, mida sellisel juhul antakse kodanikega samal tasandil ja samadel kvalifitseerumise tingimustel.~~

- ~~32.~~ Liikmesriigid tagavad erivajadustega ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ~~⇒ rahvusvahelise~~ ~~⇒ kaitse~~ ~~seisundi~~ saajatele, näiteks rasedatele naistele, puudega inimestele, piinamise, vägistamise või muude psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalla raskete vormide ohvriteks ~~langenud isikutele~~ või väärkohtlemise, hooletussejätmise, ekspluateerimise, piinamise, julma, ebainimliku ja väarikust alandava kohtlemise mis tahes vormi ohvriks langenud või relvastatud kokkupõrkes kannatada saanud alaealistele, piisava arstiabi, ~~⇒ sealhulgas vajaduse korral vaimse tervise teenused,~~ ~~⇒ kõnealuse~~ seisundi andnud liikmesriigi kodanikega samaväärsetel tingimustel.

Saatjata alaealsed

1. Niipea kui pärast ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ~~⇒ rahvusvahelise~~ ~~⇒ kaitse~~ ~~seisundi~~ andmist võimalik, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et tagada saatjata alaealiste esindatus ~~juuriidilise hooldaja~~ ~~seadusliku esindaja~~ või vajaduse korral alaealiste eest hoolitsemise ja nende heaolu eest vastutava organisatsiooni poolt või mõne muu asjakohase, sealhulgas õigusaktidel või kohtumäärusel põhineva esindaja poolt.
2. Liikmesriigid tagavad, et määratud eestkostja või esindaja ~~arvestab~~ ~~täidab~~ käesoleva direktiivi rakendamisel nõuetekohaselt alaealise vajadustega. Asjakohased ametiasutused ~~teevad~~ ~~viivad läbi~~ korrapäraseid hindamisi.
3. Liikmesriigid tagavad saatjata alaealiste paigutamise:
 - a) täisealiste sugulaste juurde või
 - b) kasuperesse või
 - c) alaealiste majutamisele spetsialiseerunud keskustesse või
 - d) muudesse alaealistele sobivatesse majutuskohadesse.

Seoses sellega võetakse arvesse lapse seisukohta vastavalt tema vanusele ja küpsusele.

4. Võimaluse korral hoitakse õdesid-vendi koos, võttes arvesse asjaomase alaealise ~~parimaid~~ huve ~~isid~~ ning eriti tema vanust ja küpsust. Alaealiste elukohta muudetakse võimalikult vähe.
5. Liikmesriigid ⇒ kehtestavad korra saatjata alaealise pereliikmete leidmiseks võimalikult kiiresti pärast rahvusvahelise kaitse andmist, ⇐ püüdes seejuures kaitsta püüavad alaealise ~~parimaid~~ huve ~~isid~~ kaitstes leida võimalikult kiiresti üles alaealise ~~perekonna~~. Kui alaealise või tema lähisugulaste elu või isikupuutumatus on ohus, eriti kui viimased on jäänud oma päritolumaale, tuleb tagada, et teavet nende isikute kohta kogutakse, töödeldakse ja levitatakse konfidentsiaalselt.
6. Saatjata alaealistega töötavad isikud on läbinud ~~või läbivad~~ asjakohase väljaõppe nende vajaduste alal ⇒ ja saavad ka edaspidi vajalikku koolitust ⇐ .

Artikkel ~~31~~32

Juurdepääs majutusvõimalustele

Liikmesriigid tagavad ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ⇒ rahvusvahelise ⇐ kaitse ~~seisundi~~ saajatele juurdepääsu majutusvõimalustele teiste nende territooriumil seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanikega samaväärsetel tingimustel. ⇒ Liikmesriigid püüavad kohaldada põhimõtteid, mille eesmärk on vältida rahvusvahelise kaitse saajate diskrimineerimist ja tagada võrdsed võimalused majutusvõimalustele juurdepääsuks. ⇐

Artikkel ~~32~~33

Liikumisvabadus liikmesriigi piires

Liikmesriigid annavad ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ⇒ rahvusvahelise ⇐ kaitse ~~seisundi~~ saajatele oma territooriumil liikumisvabaduse teiste nende territooriumil seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanikega samadel tingimustel ja samade kitsendustega.

Artikkel ~~33~~34

Juurdepääs integratsioonivahenditele

1. Liikmesriigid ⇒ tagavad ⇐ koostavad ~~pagulaste~~ ⇒ rahvusvahelise kaitse saajate ⇐ ühiskonda integreerimise hõlbustamiseks ⇒ neile juurdepääsu ⇐ ~~asjakohastele~~ integratsiooniprogrammidele, ⇒ et arvestada rahvusvahelise kaitse saajate erivajadustega, ⇐ või loovad eeltingimused, millega ~~mis~~ tagatakse ~~vad~~ juurdepääs sellistele programmidele ~~kättesaadavuse~~.
- ~~1. Kui liikmesriigid peavad seda asjakohaseks, antakse täiendava kaitse seisundi saajatele juurdepääs rahvusvahelistele programmidele.~~

↓uus

2. Kõnealused integratsiooniprogrammid võiksid sisaldada tutvustusprogramme ja võimalikult suurel määral rahvusvahelise kaitse saajate vajadustega kohandatud keeleõpet.
-

↓2004/83/EÜ (kohandatud)
⇒uus

Artikkel ~~34~~35

Repatrieerumine

Liikmesriigid võivad osutada abi ~~pagulasseisundi või täiendava~~ ⇒ rahvusvahelise ⇐ kaitse ~~seisundi~~ saajatele, kes soovivad kodumaale tagasi pöörduda.

VIII PEATÜKK

Halduskoostöö

Artikkel ~~35~~36

Koostöö

Iga liikmesriik määrab riikliku kontaktpunkti ☒ ja teatab ☒, ~~edastades~~ selle aadressi komisjonile. ☒ Komisjon ☒ ~~kes omakorda~~ edastab ☒ kõnealuse teabe ☒ ~~selle~~ teistele liikmesriikidele.

Liikmesriigid võtavad komisjoniga kooskõlastatult kõik vajalikud meetmed pädevate asutuste otsese koostöö ning teabevahetuse sisseseadmiseks.

Artikkel ~~36~~37

Töötajad

Liikmesriigid tagavad, et ~~asutused ja muud organisatsioonid, kes rakendavad~~ käesolevat direktiivi rakendavate asutuste ja muude organisatsioonide töötajad, on saanud vajaliku väljaõppe ning on töö käigus saanud teabe puhul esas seotud siseriiklikus õiguses määratletud konfidentsiaalsuse põhimõttega, nagu see on määratletud siseriiklikus õiguses.

IX PEATÜKK

Löppsätted

Artikkel ~~27~~38

Aruanded

1. Komisjon esitab ⇨ [...] ⇨ ~~annab~~ ~~10. aprilliks 2008~~ Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamisest kohta ning teeb vajaduse korral ettepanekuid selle muutmiseks. ~~Artiklite 15, 26 ja 33 puhul tehakse muudatusettepanekuid tähtsuse järjekorras.~~ Liikmesriigid edastavad komisjonile ⇨ [...] ⇨ ~~10. oktoobriks 2007~~ kogu selle kõnealuse aruande koostamiseks vajaliku teabe.
2. Pärast aruandenet esitamist annab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva direktiivi kohaldamisest aru vähemalt iga viie aasta järel.

Artikkel ~~28~~39

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad ☒ artiklite [...] [varasema direktiiviga võrreldes sisuliselt muudetud artiklite] ☒ ~~käesoleva direktiivi~~ järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt ~~10. oktoobril 2006~~ ☒ [...] ☒ . ~~Liikmesriigid teatavad nendest~~ ☒ Nad edastavad kõnealuste normide teksti ning kõnealuste normide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavustabeli ☒ viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid kõnealused õigusnormid vastu võtavad ~~vastu nimetatud meetmeid~~, sisaldavad need viidetatakse käesolevale direktiivile või ~~ja~~ lisatakse kõnealune viide nende ametliku avaldamise korral ~~lisatakse neile viide~~. Sellise viitamise viisi näevad ~~ette liikmesriigid~~. ☒ Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud direktiividele käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi ja kõnealuse märkuse sõnastuse näevad ette liikmesriigid. ☒

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritud ~~reguleerimisalas~~ nende ~~poolt vastuvõetavate~~ ☒ põhiliste ☒ siseriiklike õigusnormide teksti ning nende normide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavustabeli.

Artikkel 40

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2004/83/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates [käesoleva direktiivi artikli ... lõike 1 esimeses lõigus sätestatud kuupäevale järgnevast päevast], ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi seoses käesoleva direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtajaga, mis on sätestatud I lisa B osas.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt II lisa vastavustabelile.

↓2004/83/EÜ

Artikkel ~~39~~41

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikleid [...] kohaldatakse alates [artikli ... lõike 1 esimeses lõigus sätestatud kuupäevale järgnevast päevast].

↓2004/83/EÜ (kohandatud)

Artikkel ~~40~~42

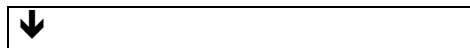
Adressaadid

Käesolev direktiiv on ~~vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingule~~ adresseeritud liikmesriikidele.

..., [...]

Euroopa Parlamendi nimel
eesistuja
[...]

Nõukogu nimel
eesistuja
[...]

I LISA

A osa

Kehtetuks tunnistatud direktiiv
(millele viidatakse artiklis 40)

Nõukogu direktiiv 2004/83/EÜ

(ELT L 304, 30.9.2004, lk 12)

B osa

Siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtaeg
(millele viidatakse artiklis 39)

Direktiiv	Ülevõtmise tähtaeg
2004/83/EÜ	10. oktoober 2006

II LISA

VASTAVUSTABEL

Direktiiv 2004/83/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikli 2 sissejuhatus	Artikli 2 sissejuhatus
Artikli 2 punkt a	Artikli 2 punkt a
-	Artikli 2 punkt b
Artikli 2 punktid b–g	Artikli 2 punktid c–h
-	Artikli 2 punkt i
Artikli 2 punkt h	Artikli 2 punkti j esimene ja teine taane
-	Artikli 2 punkti j kolmas, neljas ja viies taane
-	Artikli 2 punkt k
Artikli 2 punkt i	Artikli 2 punkt l
Artikli 2 punkt j	Artikli 2 punkt m
Artikli 2 punkt k	Artikli 2 punkt n
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4	Artikkel 4
Artikkel 5	Artikkel 5
Artikkel 6	Artikkel 6
Artikkel 7	Artikkel 7
Artikli 8 lõiked 1 ja 2	Artikli 8 lõiked 1 ja 2
Artikli 8 lõige 3	-
Artikkel 9	Artikkel 9
Artikkel 10	Artikkel 10
Artikli 11 lõiked 1 ja 2	Artikli 11 lõiked 1 ja 2
-	Artikli 11 lõige 3

Artikkel 12
Artikkel 13
Artikkel 14
Artikkel 15
Artikli 16 lõiked 1 ja 2
-
Artikkel 17
Artikkel 18
Artikkel 19
Artikli 20 lõiked 1–5
Artikli 20 lõiked 6 ja 7
Artikkel 21
Artikkel 22
Artikli 23 lõige 1
Artikli 23 lõike 2 esimene lõik
Artikli 23 lõike 2 teine lõik
Artikli 23 lõike 2 kolmas lõik
Artikli 23 lõiked 3–5
Artikli 24 lõige 1
Artikli 24 lõige 2
Artikkel 25
Artikli 26 lõiked 1–3
Artikli 26 lõige 4
Artikli 26 lõige 5
Artikli 27 lõiked 1 ja 2
Artikli 27 lõige 3
-

Artikkel 12
Artikkel 13
Artikkel 14
Artikkel 15
Artikli 16 lõiked 1 ja 2
Artikli 16 lõige 3
Artikkel 17
Artikkel 18
Artikkel 19
Artikli 20 lõiked 1–5
-
Artikkel 21
Artikkel 22
Artikli 23 lõige 1
Artikli 23 lõike 2 esimene lõik
-
-
Artikli 23 lõiked 3–5
Artikli 24 lõige 1
-
Artikkel 25
Artikli 26 lõiked 1–3
-
Artikli 26 lõige 4
Artikli 27 lõiked 1 ja 2
Artikli 28 lõige 1
Artikli 28 lõiked 2 ja 3

Artikli 28 lõige 1	Artikli 29 lõige 1
Artikli 28 lõige 2	-
Artikli 29 lõige 1	Artikli 30 lõige 1
Artikli 29 lõige 2	-
Artikli 29 lõige 3	Artikli 30 lõige 2
Artikkel 30	Artikkel 31
Artikkel 31	Artikkel 32
Artikkel 32	Artikkel 33
Artikkel 33	Artikkel 34
Artikkel 34	Artikkel 35
Artikkel 35	Artikkel 36
Artikkel 36	Artikkel 37
Artikkel 37	Artikkel 38
Artikkel 38	Artikkel 39
-	Artikkel 40
Artikkel 39	Artikkel 41
Artikkel 40	Artikkel 42
—	I lisa
—	II lisa